

Hâmbâi tetewuap yakât den.

Yesu Kiristone yu ya teteningiwuap yakât topne sâm teteop.

1 ¹Nâ Yeweri nanje, Yoane. Anjoânâk Yesune hoj bawalipne 12 nen menenehop. Nâ yâk yengât komolân gâtne nâje pepa yu kulemgum katyinjian. Yakât topne yuwu.

Anitâhât biwi nângân nângânjan tatmap yapâ Yesu Kiristone den yu nângâmu bulâje otmu ajeleje âlâ hângângum yuwu sâm ekuop. “Nâhât komot anjoân den yukât topne sâm ekyongowan yamâ sâp yiwerenje yu sâm tetekjan tuhum yu ekgohowe. Ekgohomune pesuk sâmu yâkne nângâjetâ keterahâkgât gâ hângângohomune hânân ge sâm tetem ekyongowuat.” Yawu sâm hângângumu gem nâhâlen den yu sâm teteop. ²Sâm teteop yakât topne yuwu tap. Yu me ya hâmbâi tetewuap yakât Anitâje sâm kalop ya sâm tetem yen Yesuhât komot galemne mansai yuwu sâm ekyongomune nângâjet. ³Sâp pato utâpguap. Yakât otmâ yeje yen yu me ya tetewe sâm oap yakât den yu sâlikumâmâ Yesuhât komot sâm tetem ekyongonomai. Otmu lohimbi nombotjaneâmâ den yu nângâm lâum mannomai yamâ Anitâje mâmâje otyingimu herone otmâ mannomai.

Yesu Kiristo yâkât topne

⁴⁻⁶Nâmâ Yoane. Nâje Asia hânân Yesuhât komot kapi nombolân yâhâp ya yengât pepa yu kulemgum katyinjigwoman. Yakât yen sâlikum topne nângânomai. O Bukulipne, yengât nângâm nâje Anitâ yuwu sâm ulitguman.

“O Anitâ, gâ tatmâ gaon, tatmâ gat, yajak tatmâ yâhâwuat. Otmu Wâtgât mâmâjahât Heak ya gâhâlen tatmap yaje Asia hânân kapi nombolân yâhâp tatmâ arap ya ambolipne mâmâje otyingimu yengât biwiyeje sânduk sâmu manjetgât nângâm mepaeheksan. Anitâ gike engatgeâk nange hângângurâ ge gâhât tem lâuhihim kinmâ topge sâm teteop. Sâm tetemu lohimbi nombotjane ekjetâ bâlemu kujetâ

muop. Otmu yanjak mumuŋambâ yahatnomgât mâtâp aŋgoân mem kusânniŋiop. Mumuŋambâ yahatmâ hânŋe hânŋe lok kutdâ topŋe topŋe mansai yengât kunyeŋe tatmap. Yawu tatmap gârâmâ lohimbijê yâkâlenâk biwiyenaje kepeim manmâ yâhânomai yanâmâ himbimgât pat kuyiŋiop yakât bonŋe ya menomai. Yawu.” Yawu sâm yengât nâŋgâm Anitâ ulitguman.

Otmu Yesuhât topŋeâmâ yuwu. Yâkŋeâmâ nengât tepŋe dondâ nâŋgâningimap. Yawu nâŋgâningim Anitâŋe âi sâm wanop ya biwiŋaje kepeim manmâ nengât tosehât otmâ kawenenŋan kinmu kuŋetâ muop. Mum yahalop. Yakât otmâ biwinenŋe yâkâlenâk kepeim manmunŋe himbimgât pat kuningiop. Yakât nâŋgâm nen aŋun ki otne. Anitâ tâŋ tâŋâk mepaem ulitgum manmâ yâhânehât Yesuŋe mâtâp mem kusânniŋiop. Otmu Yesuŋe mâmâŋe otniŋimu Anitâhât tem lâum âiŋe tuhum yâhânehât mâtâp ya gurâ yawuâk mem teteniŋiop. Yâhâmâ Lanŋiŋe otmu Wâtgât Amboŋe. Yakât otmâ mepaem manmâ yâhâmbisâin.

⁷Bukulipne, yuwu sâmune nâŋgâŋet. Yesuŋe elem kulewoŋboŋ kakŋambâ âwurem gewuap. Gemu yan lohimbi nombotŋaje kasa otbaŋgim mem tuhuwiŋe ekmâ isem matŋe yingiwuapgât tep bâle nâŋgânomai. Otmu lohimbi nombotŋaje yâk yengâlen torokatmâ yâkât kasa manmai ya gurâ yawuâk isem tep bâle nâŋgânomai. Ya bonŋanâk.

⁸Anitâ Ambonenŋe yâhâmâ emelâk embâŋân hân himbim ki kândikyotgop yapâek tatmâ gaop. Otmu torokatmâ tatmâ yâhâwuap yakât kakŋan tatatŋe pesuk sâwuapgât dop âlâ ki tap. Yakât otmâ yâhâmâ wâtŋe pato nandoroŋe tatbaŋgiap. Otmu Anitâŋe yuwu sâop. “Nâŋe sâmune hân himbim âliwahap topŋe topŋe ki tete teteŋambâ teteheop. Otmu yâhâpŋe sâmune biatbuapgât dop gurâ tatnihiap.” Yawu sâop.

Wâtgât mâmâŋahât Heakŋe Yoanehât biwiŋe mem purik pilâmu ehop.

⁹Bukulipne, yenâmâ Asia hânân Yesuhât komot mansai. Yeŋe Yesuhât den pat âlepŋe sâm lohimbi ekyongonŋetâ, lok nombotŋaje nâŋgâŋetâ ki ârândânŋ otmu, mem ge katyekne sâm mem bâleyekmai. Otmu nâ gurâ yawuâk mem bâlenekmai. Yawu otniŋiŋetâ nenŋe ki lohotŋe otmâ kinmain. Yawu otmâ sâp ârândânŋâk Yesuhât lau lâum kinmâ hoŋ bawaŋgim gamain. Otmu nâŋe Yesuhât den pat ya lohimbi ekyongomune yawuâk lok nombotŋaje gurâ nâŋgâŋetâ bâlemu nâ menekmâ mâtunja âlâ, kutŋe Patimo sâm, yan katnekŋetâ mansan. ¹⁰Manmune Sande âlâen Anitâŋe ikŋe Wâtgât mâmâŋahât Heak hâŋgângumu ge biwine mem purik pilâop. Yawu otmu den kârikŋe isemu nâŋgâwan. Yâhâ den nâŋgâwan yamâ lâmun kunmain yakât dopŋe bia, ya wangim isemu nâŋgâwan. Otmu yuwu sâm eknohop. ¹¹“Yoane yu me ya senŋan

yiwereŋe tetemu eksat. Yawu gârâmâ gâŋe pepa mem kulemgum katdâ Asia hânân kapi tipi tapi nombolân yâhâp tai ya yengât dopyeŋan arimu sâlikum nâŋgânomai. Kapi yamâ kutyeŋe, Simirina, Epeso, Peahamon, Tiatira, Sariti, Pilarepia, Laorika yawu. Pepa yu yengât kulemgum katdâ arimu ekmâ sâlikum nâŋgânomai.” Yawu sâm eknohop.

¹²“Den yu âlâŋe eknohop” yawu sâm engatne kakŋambâ olelem lambe nombolân yâhâp goliŋak tuhuwi yan sem kinmu ekban. ¹³Otmu ya yengât hohetyeŋan lokbân kundenŋe yawuya kinmu ekban. Otmu sâŋgum kaok âlâ hârândâŋâk mânuŋakmâ kinop. Yâhâ engatŋanâmâ kâiput kâlep goliŋak tuhuwi ya âmbâkum kinmu ekban. ¹⁴Yâhâ somotŋe yamâ iwit iwit pato elembân kaok ekmain yawuya. Yâhâ senŋe yamâ kâlâp nimbilamŋe yawuya. ¹⁵Yâhâ kâiŋe yamâ kât sem hiŋ hurundun sâmap dop yawuya. Yâhâ denŋe munŋeâmâ to tâlâm pato yerâm kinmu munŋe nâŋgâmain yawuya. ¹⁶Otmu pitu nombolân yâhâp ya bâtŋe bonâŋen mem kinop. Otmu lauŋambâmâ tewet konohâk yamâ sâtŋe nombot nombot nelaŋ nelaŋ ya ge kinop. Yâhâ kun kundenŋe yamâ sikop hâumu irik irik sâmap dop yawuyaŋe laŋiŋe pilâop.

¹⁷Yawu tetem kinmu ekmâ kiŋgitnahât otmâ kâiŋe topŋan ba pare pare otmâ mum yawu iwan. Yawu imune lok yaŋe bâtŋe bonâŋen mem katnekmâ yuwu sâm eknohop. “Kâmbuk, kiŋgitgahât ki ot. Hâlihâk kindâ topne sâm tetem ekgohowe. ¹⁸Anŋoân embâŋân Anitâŋe hân himbim ki kândikyotkop yapâek tatmâ gawan. Otmu lok otmune yaŋak benŋe nohoŋetâ muwan. Otmu mumuŋambâ yahatmâ tan. Otmu tatmâ yâhâmbisân. Nâmâ manman kârikŋe amboŋe. Yakât otmâ yâhâpŋe mumbomgât dop âlâ ki tap. Manman kârikŋe manmâ yâhâwom. Yawu gârâmâ lohimbi torokatmâ manŋet me hiliwahoŋet yakât nâŋe konok sâmune pesuk sâwuap. Otmu lohimbi nombotŋe mum hemgât pat oai yâk holanyekbom me hemân hâpunyekbomgât dop ya gurâ yawuâk. Yamâ nâhât wahap. Topne yawu.

¹⁹Otmu nâŋe sâp yiwereŋahât me hâmbâihât tetewuap yakât topŋe kerek sâm tetewe. Sâm tetemune kulemgum metemâmâ pepa yu kapi nombotŋe yu tete tatmâ arai ya yengâlen kerehâk katdâ arimu ekmâ nâŋgâŋet. ²⁰Otmu bâtne bonâŋen pitu nombolân yâhâp meyekmune yeksat yakât topŋe yuwu sâm tetemune nâŋgâ. Pitu nombolân yâhâp yamâ kapi nombolân yâhâp ambolipŋe nâhât komot mansai ya yengât aŋelo umutyenânâk âlâku konok konok. Otmu lambe nombolân yâhâp goliŋak tuhum katŋetâ sem tap yamâ nâhât komot kapi nombolân yâhâp ya.” Yawu sâop.

Epeso kapi ambolipŋe yâk yengât sâm kalop.

2 ¹Yesuŋe yuwu sâm tetem eknohop. “Yoane, gâŋe Epeso kapi ambolipŋe yengât yuwu kulemgum katyŋgirâ ariâk. Nâ Yesu.

Bâtne bongen pitu nombolân yâhâp mem kinsan. Otmu lambe nombolân yâhâp golinjak tuhum katjetâ sem tatmap ya yengât hohetyeņan galem kinmâ bam gaman. ²Nâ yengât manmanyeņe ya kerehâk nâņgâmune âlepņe nanņe oap. Lok bâleņe, lok perâkņe yengâlen taka yuwu sâmb kâityongowi. “Yesuņe âi sâmb ningiop ya tuhum mansain.” Yawu sâmb yen kâityongom yengâlân torokatne sâmb takawi. Yawu sâmb takaņetâ yapâ gâtņeņe umatņe topņe topņe teteyiņgiop. Yakât yeņe yâk yengât topyeņe ekņetâ ki ârândâņ olop yakât otmâmâ watyekbi. Ya nâņgâmune âlepņe nanņe oap. ³Otmu yenâmâ lok bâleņe yaņe yengâlen torokatne sâmb otņetâ yanâmâ yeņe nâhât tem lâum sâtgum manmâ gawi. Otmu nâhât den nâņgâm ki hâkâņ otbi. Yakât nâņgâmune âlepņe oap.

⁴Yawu gârâmâ den âlâ yuwu sâmbune nâņgâņet. Biwiyeņan tap ya ekmâ nâņgâmune ki ârândâņ oap. Aņgoân embâņân Anitâhât den pat âlepņe nâņgâm yanâmâ nâhâlen biwi nâņgân nâņgânyeņe kepeim manbi. Yâhâ sâp yiwereņeâmâ biwi yeņeņe pâlâmņe otmâ mansai. ⁵Yâhâ aņgoânâmâ biwiyeņe nâhâlen katmâ denne lâum manbi ya yawuâk torokatmâ manņetgât naņgan. Yawu gârâmâ yeņe denne ki lâum manmâ yanâmâ sâmbune yengât hohetyeņambâ lambe laņiņe hindakmâ yengâlen omoņ sahakbuap.

⁶Otmu nâņgân nâņgân âlâ nâņgâm gawi ya nâņgâmune âlepņe oap. Komot âlâ, kutyeņe Nikolao sâmb, yâkņeâmâ yuwu sâmb. “Âlepņe, orotmeme ihilâk mahilâk otmunņe Anitâņe nenekmu ârândâņ otmap. Yakât denņe bia.” Yawu sâmb. Yamâ yengâlen takamâmâ yawu otņetgât sâmb kendâyiņiņetâ yeņe hâkâņ otmâ watyekbi. Nâ gurâ yawuâk yâk yengât nâņgâm hâkâņ otmâ manman. Yawu gârâmâ yeņe yâk yawu otyiņgiwi yakât nâņgâmune ârândâņ oap.

⁷Yengât hohetyeņan gâtņe âlâ me âlâņe lohotņe ki otmâ nâhât den lâum manmai. Yakât otmâmâ munomai sâp yanâmâ âlepņe nâņe sâmbune Anitâhât kalamân manmangât nak âlâ kinsap yakât kehetņe nemâmâ yaņe tânyongomu manman kârikņan yan torokatmâ manmâ yâhânomai. Otmu Epeso kapi ambolipņe yen Anitâhât Wâtgât mâmâņahât Heakņe den sâmb tetem eknohop yu ekyongoan. Yakât yen nâņgâm heņgeņgum manmâ yâhânomai.” Yakât yawu sâop.

Simirina kapi ambolipņe yâk yengât sâmb kalop.

⁸Otmu Yesuņe ikņe komot Simirina kapi ambolipņe mansai yâk yengât yuwu sâmb eknohop. “Lohimbiņe Simirina kapiân manmâ biwi nâņgân nâņgânyeņe nâhâlen katmâ mansai yamâ gâņe den yuwu kulemgum katyiņgirâ ariâk. Nâmâ Yesu. Aņgoân embâņân Anitâņe hân himbim ki kândikyotkop yapâek tatmâ gawan. Otmu yawuâk tatmâ yâhâwom. Otmu mumune yan hân kâlehen katnekbi. Nâņe yapâ yahatmâ tanņe yuwu sâmb tetemune nâņgâņet. ⁹Yengât kasalipyeņeņe yen mem

bâleyekmâ kombo meyinginetâ hâhiwin kakŋan manmâ âlâlâhât pân guin otmâ gai. Ya naŋgan. Otmu nâŋe mâmâŋe otyingimune nâhâlen biwi nâŋgân nâŋgânyenŋe kepeim manmâ gaŋetâ yakât nâŋe matŋe âilonŋo yingiwomgât emelâk ya sâŋ katban. Otmu Yura lok nombotŋaŋe yenggât sâŋ bâleyingwi. Ya gurâ topŋe naŋgan. Yawu gârâmâ yâkŋe Anitâhât pat bulâŋe ki mansai. Yâhâmâ lok bâlenahât pat oai. ¹⁰Otmu umatŋe âlâlâ yuwu yawu teteyingiwuap yakât kiŋgityenahât ki otnomai. Yakât topŋe yuwu sâŋmune nâŋgâŋet. Satangâlen torokatmâ manmâ bâlenahât pat mansaiŋe yen biwiyenahât topŋe ya nâŋgâne sâŋ mem âlâlâ tuhuyeknomai. Otmu mumuhât pat kuyingim nombotŋe mem pâi emetŋan katyeknomai. Yawu otyinginetâmâ yeŋe kârihem kinŋetâ yanâmâ nombotŋaŋeâmâ munomai. Otmu nombotŋe âlâŋeâmâ hâhiwin nâŋgâm sâtŋum mannomai. Yawu otmâ manŋetâ yakât kakŋanâmâ hilâm bâlâk ŋerek otmu yanâmâ pesuk sâyingiwuap. Yâhâ yakât kakŋan yenâmâ hâk sânduhân manmâ yâhânomai. Otmu munomaiŋe mumuŋambâ yahatŋetâ yen kerehâk manman kârikŋan torokatmâ manmâ yâhânomai. ¹¹Simirina kapi ambolipŋe yen Anitâhât Wâtŋât mâmâŋahât Heakŋe den sâŋ tetem eknohop yu ekyongoan. Yakât yen yukât topŋe nâŋgâm heŋgeŋgunomai. Nâŋgâm heŋgeŋgum nâhâlenâk biwiyenŋe kepeim manmâ yâhâm yâhâpŋe munomaihât dop âlâ ki otbuap.” Yakât yawu sâop.

Peahamon kapi ambolipŋe yâk yenggât sâŋ kalop.

¹²Otmu Yesuŋe ikŋe komot Peahamon kapiân mansai yâk yenggât yuwu sâŋ eknohop. “Lohimbi nombotŋe Peahamon kapiân manmâ biwiyenŋe nâhâlen katmâ mansai ya yenggât den yuwu kulemgum katyŋgirâ ariâk. Nâ Yesu. Tewet sâtŋe nombot nombot nelaŋ nelaŋ yakât amboŋe nâ. Nâŋe yuwu sâŋmune nâŋgâŋet. ¹³Kapi ambolipŋe yenggât manmanyenahât topŋe ya nâ naŋgan. Kapi yanâmâ lok sesengâlâkŋe Satangâlen torokatmâ orotmeme bâleŋe topŋe topŋe otmâ mansai. Yawu otmâ nâhât komolân gâtŋe âlâ, kutŋe Antipatoro, yâkŋeâmâ nâhât tem lâum manmâ yâk yenggâlen lohotŋe ki otmâ manop. Ya kuŋetâ muop. Kuŋetâ muop yakât yen kiŋgityenahât ki otbi. Yawu otmâ kârihem kinmâ nâhât tem lâum manmâ gai. Ya nâŋgâŋmune ârândânŋ oap. ¹⁴Yawu gârâmâ yenggâlen gâtŋe nombotŋaŋe orotmeme âlâ yuwu otmai yamâ nâŋgâŋmune bâleap. Yenggâlembâ nombotŋaŋe lok âlâ, kutŋe Bileam sâŋ, yâkât orotmeme bâleŋe ya watbi. Bileamŋe aŋgoân lok âlâ, kutŋe Balak sâŋ, ya ekumu Isirae lohimbiŋe kasalipyenŋe yenggât Porom Lâpiohât hotom uminiwi yapâ mem neŋet sâŋ ekyongop. Yawu otmâ torokatmâ kâwâ konda otŋetgât kendâyingiop. Yawu olop yakât Bileamŋe tosa pato miop. Otmuâmâ yenggâlen gâtŋe nombotŋaŋe orotmeme yawuâk torokatmâ otŋetgât sâŋ kendâyingim mansai. Ya nâŋgâŋmune dondâ bâleap. ¹⁵Otmu

yengâlen gâtŋe nombotŋaŋe Nikolao yengâlen torokatmâ ihilâk mahilâk otmâ mansai. Yakât nâŋgâmune yawuâk dondâ bâleap. Yakât otmâ ekyongonjetâ biwi nâŋgân nâŋgânyeŋe nâhâlenâk katjetâ kinâkgât sâm ekyongoan. ¹⁶Otmu den sâm tetean yukât nâŋgâŋjetâ gemu bet pilâmâmâ nâhâlen yâhâpŋe taka ki torokatnoma. Yawu otnoma yamâ nâŋe taka kuk otyiŋgiwom. Yawu otmâ launan tewet sâtŋe nombot nombot nelan nelan yaŋe nem hilipyongowuap.

¹⁷Yamâ yengâlen gâtŋe nombotŋaŋe yâk yengâlen lohotŋe ki otmâ mannomai yâhâmâ mem lâtpyongom manman kârikŋe yakât sot yingimune nem mannomai. Otmu laŋgatyekmâ âlâku ikŋe kutŋe kândâk kândâk kulemgum iri tete osom katyiŋgiwom. Kut ya lok âlâ me âlâŋe ekmâ nâŋgânomaiahât dop ki tap. Âlâku ikŋe amboŋan amboŋan ekmâ nanŋanŋinoma.

Peahamon kapi ambolipŋe yen Anitâhât Wâtgât mâmâŋahât Heakŋe den sâm tetem eknohop yu ekyongoan yakât mâmâŋe otyiŋgimu den yukât topŋe nâŋgâm heŋgeŋunoma. Yakât otmâ yu kulemguwe sâm oan. Yesuŋe Peahamon ya yengât yawu sâm eknohomu kulemguan.

Tiatira kapi ambolipŋe yâk yengât sâm kalop.

¹⁸Otmu Yesuŋe ikŋe komot Tiatira kapiân mansai yâk yengât yuwu sâm eknohop. “Yoane gâ Tiatira yengât ekap yuwu kulemgum katyiŋgirâ ariâk. Nâ Yesu, Anitâhât nanŋe. Otmu nâmâ senneâmâ kâlâp kokotŋe laŋ laŋ sâmap yawuya. Yakât otmâmâ nâmâ yohân ekman. Otmu kâineâmâ kâlâp milu umunŋe kâtŋe sem hij hurunduŋ sâmap yawuya. Yakât otmâ kasalipne tâlim hilipyongowom. Topne yawu.

¹⁹Otmu yengât manmanyenahât topŋe ya nâ nanŋan. Otmu orotmemeyeŋe ya gurâ nâŋgâm metean. Yeŋe nâhâlen biwiyenŋe kepeiwi ya yawuâk torokatmâ manmâ gai. Otmu biwiyenŋe hikuakmâ buku oraŋgim mansai. Yâhâ lohimbi nombotŋe senŋe âlâhât pâinmâ mansai yâk tânyongoai. Otmu lohimbi belângen mansaiŋe mem bâleyekjetâ yengu yawuâk ki lohotŋe oai. Emelâk orotmemeyeŋe âlepŋe otbiâke yamâ yiwereŋe oai yuŋeâmâ kândikum gâtŋe ya tâtâem wangim oai yakât nâŋgâm biwine heronŋe oap.

²⁰Yawu gârâmâ benŋe yengât orotmeme konohâk otjetâ ki ârândân otmap. Imbi bâleŋe âlâŋe yengât hohetyenjan kinmâ den perâkŋe kâsikum yingimap ya ki watjetâ ariap. Yâkŋe yuwu sâmap. “Nâ Anitâhât poropete imbi. Yâkât lau lâum denŋe sâm tetean.” Yawu sâmap. Yamâ den memap. Emelâk imbi yawuya âlâ, kutŋe Yesewe sâm, yâk ihilâk mahilâk otmâ manmâ Anitâhât komot, Isirae lohimbi, mem dâiyekmâ imbilipyeŋe yekmâ ihilâk otjetgât sâm ekyongominiop. Yawu sâm ekyongop yaŋe dondâ bâleap. Yâhâ sâp yiwereŋe yuâmâ imbi âlâ ya hohetyenjan taka mansapŋe Yesewe olop yawuâk otjetgât haonmâ kendâyiŋgiap. Otmu

yâhâmâ kasalipyenye yengât Porom Lâpio yakât hotom umai yapâ mem nerjet sâam ekyongomap. Ya nângâmune dondâ bâleap. ²¹Yakât yuwu sâamune nângânet. Imbi yanje biwi nângân nângânne nâhâlen kalâkgât mambotmâ manmâ gan. Yawu otmune ya hâkân otmâ kârikne dondâ oap. Kârikne otmâ manmâ orotmemeje kiŋgoŋ yamâ ki sâam tetem betbaŋgimap. ²²Yakât otmâmâ kundat umatne dondâ tetewaŋgimu yan nâne ya sâam waŋmune hâhiwin nângâm yâhâwuap. Otmu lohimbi nombotne yâkâlen torokatbiŋe tosayeŋe ya ki sâam tetem biwi nângân nângânne nâhâlen katmâ mansai yakât matne umatne dondâ yingimune mem sâtŋum mannomai. ²³Otmu lohimbi nombotne imbi bâlene yâkât komolân torokatmâ otbi mewi ya ekjetâ ârândân olop yamâ nâne matne yingimune mem hiliwahonomai. Yawu otyingimuneâmâ nâhât komot hânŋan kulemŋan mansaiŋe ekmâ topne yuwu nângânmai. “E, Yesuŋeâmâ orotmemeŋe me biwinenŋan girawu tap yakât topne ekmâ nângâm ba takamap. Otmu yu me ya otmain yakât matne ya tân tânâk ningiwuap.” Yawu sâamâmâ orotmeme âlepeŋeâk otmâ mannomai.

²⁴Otmu yen nombotne imbi yukât orotmeme kiŋgoŋ yan torokatmâ ki otmai. Otmu yâkât komolipneŋe Satangât topne sâam kusânâ ekyongomune nângânet sâam otjetâmâ yan yeŋe betyingim mansai. Yakât nângâmune ârândân oap. Yakât umatne âlâ ki teteyingâkgât nanŋan. Otmu yenâmâ yuwu sâam ekyongomune nângânet. ²⁵Anŋoânâk nâhât tem lâum torokatmâ manbi. Yawuâk otmâ torokatmâ manmâ gai. Yawu gârâmâ yâhâpne yawuâk torokatmâ manmâ yâhânetâ nâne taka matne âilonŋo yingimune menomai yakât yuwu sâamune nângânet. ²⁶⁻²⁷Anitâne âi sâam nihim hânŋannoŋomu gewan. Gemâmâ wâtŋan kinmâ tem lâuwaŋgim gawan. Otmu yakât dopneâk yenâmâ âi sâam yingimune nâhât wâtŋan kinmâ yâhânmai. Otmu sâp pato tâlâhumu yanâmâ nâne mâmâne otyingimune kasalipnenne kunyeŋe kârikne otmâ mannomai ya yongom itit kiom tuhuyeknomai. ²⁸Yawu otyinginetâmâ pesuk sâawuap. Otmu sâp patoen yen orowâk heroŋ maroŋ otmâ manmâ yâhânôm. ²⁹Yakât otmâ Tiatira kapi ambolipne yen Anitâhât Wâtgât mâmâŋahât Heakne den sâam tetem eknohop yu ekyongoan. Yakât otmâ mâmâne otyingimu den yukât topne nângâm biwiŋan katmâ mannomai.” Yawu sâop. Yesuŋe Tiatira kapi ambolipne yengât den yu sâam tetem eknoŋomu kulemgum katyŋgian.

Sariti kapi ambolipne yâk yengât sâam kalop.

3 ¹Otmu Yesuŋe ikne komot Sariti kapiân mansai ya yengât yuwu sâam eknohop. “Yoane, gâ den yuwu sâamune kulemgum katyŋgirâ Sariti ambolipneŋe sâlikum nângâm heŋeŋgunomai. Nâ Yesu. Anitâhât Wâtgât mâmâŋahât Heakne mâmâne otnihimu pitu nombolân yâhâp meyekmâ kinman.

Nâje yengât manmanyeye ekmune ki ârândân otmap. Yeje topyeje kurihiakmâ lok sensenân orotmeme âlepneâk otmâ gai. Yakât otmâ lohimbi dondâje yekmâ topyeje yuwu nângâm tâpikguai. “Maij, lohimbi yuñeâmâ biwi nângân nângânyeye ya galemai. Otmu yâkne yakât pâlâmne ki oai.” Yawu sâmâi. Yawu sâmâi yamâ pâpgum topne ki nângâm sâmâi. Nâjeâmâ biwiyeye ekmâ “biwiyeye mumuñe,” yawu nanğan. ²⁻³Yenâmâ biwiyeye pârâk pilâm eknet. Awoñne Anitâje yengât manmanyeye ya ekmu ki ârândân otmap. Otmu nâku yawuâk ekmune ki ârândân otmap. Manman angoânâk manbi yañeâmâ himbimgât pat kuyingiop ya biatbe sâm oap. Yen ya biatyingimap sâm emelâk angoânâk miti nângâm yan biwiyeye nâhâlen katmâ orotmeme âlepne otmâ manbi ya yawuâk torokatmâ manñet. Yawu manmâ orotmemeyeje bâleje ya bet pilâm biwi golâek manmâ yâhâpne biwi nângân nângânyeye nâhâlen kepeim manñetgât nanğan. Yâhâ ki otnomai yamâ benje kasalipyenaje inâk pârâk sânsânâk taka itit kiom tuhuyingimai yakât dopneâk nâje yengâlen pârâk sân sânak takawom. Sâp yan takawom yakât yeje ki nanğai.

⁴Yawu gârâmâ yengâlen gâtne sambe bia, getek âlâ yañe tipije âlepne oai. Yâhâ yen salek salehâk tosa barak mansai yamâ yongonmune nâhâlen torokatnetâ sângum kaok bolañ bolañ âlâku ikne kândâk kândâk yingimune hanğalaknetâ nine orop tatmâ yâhânôm. ⁵Yawu otmâ tosa barak manñetâmâ nâje yengât nângâm nâhât komolân gâtne salek salek yawu sâwom. Otmu emelâk manman kârikñahât pat kuyingim pepa âlâ mem kutyeje kulemguwan. Yamâ kutyeje yâhâpne ki hârewom. Nâjeâmâ awoñne otmu anelolipne yâk yengât senyenjan kinmâ yengât kutyeje yongonmune nâhâlen torokatnetâ orowâk tatmâ yâhâmbisân. ⁶Otmu Sariti kapi ambolipne yen Anitâhât Wâtgât mâmâñahât Heakne den sâm tetem eknohop yu ekyongoan. Yakât mâmâñe otyingimu nângâm henğenğunomai.” Yesuñe yawu sâop.

Pilarepia kapi ambolipne yâk yengât sâm kalop.

⁷Otmu Yesuñe den âlâ yuwu sâm eknohop. “Nâhât komot Pilarepia kapiân mansai ya yengât ekap yuwu kulemgum katyingirâ ariâk. Nâmâ Yesu. Orotmemene âlepne nanje mem koko salehâk manmâ gaman. Yu me ya otmune bonneâk tetemap. Anitâje angoânâk yuwu sâm âi nihiop. “Isirae yengât lok kutdâyeje, kutne Dawiti sâm, yâkât kawenjan kinbuat. Yan kinmâ manman kârikñahât gahatne ya mem hindâuwat. Mem hindârâ an sâm kinmu yakât kakñan lok âlâ me âlâñe ya mem manğunomaihât dop ki otbuap. Yâhâ gahatne ya mem manğuwat yamâ lok âlâ me âlâñe mem hindânomaihât dop gurâ ki otbuap.” Yawu sâm âi nihiop. Yawu gârâmâ gahatne yakât amboñe yamâ nâ konok. ⁸Otmu yakât yuwu sâmune nângâñet. Manmanyeye ya ekmune ârândân oap.

Yeje biwi golâek manmâ nâhât tem lâum manmâ gai. Otmu nâhât kutne ki kurihim hâkâj otbi. Yakât nângâmune âlepne oap. Otmu yeje nâhât den pat âlepne sâm tetem ekyongonjetgât emelâk nâne gahatne ya mem hindâmune kinsap ya nanjai. Otmu kasalipyene âlâ me âlâne ya mangunomaihât dop âlâ ki tap.

⁹ Yuwu sâmune nângânet. Yura lok nombotne nâhât hâkâj otmâ manmâ yengâlen taka yuwu sâmai. “Nenâmâ Isirae lohimbi tâj tâj mansain. Yakât otmâ nenâmâ Anitâhât pat otmâ mansain,” yawu sâmai. Yawu sâmai yan yengât hâkâj otmâ sâm mem ge katyekesai. Yawu otyinginetâ nângâmune bâleap. Yakât otmâmâ yuwu sâm hâreyingian. “Lok perâkne, amboyeje yamâ Satan,” nâneâmâ yawu sâm hâreyingian. Yakât otmâ nâne mem dâiyekmâ yengât amutyenjan katyekmune mannomai. Yanâmâ yengât yuwu sânomai. “Bâe, Yesune lohimbi yu yengât tepne nângâmu âlepne nanje oap yakât nen mem ge katnenekesai.” Yawu sânomai.

¹⁰ Otmu lohimbiye hânjan kulemjan manmai yengât topyene teteâkgât nâne sâmune umatne topne topne teteyingiwuap. Yâhâ yengâlenâmâ ki tetewuap. Sâp yanâmâ nâne tihityene otmune yeje kârikne otmâ mannomai. ¹¹⁻¹² Yâhâ yenâmâ emelâk Anitâne manman kârikjahât pat kuyingiop ya biatyngimapgât nângâm biwiyene galemahom mannomai. Yawu otmâ mannomai yan kasalipyeneje mem ge katyeknetâ kârikne otmâ mannomai. Yawu manjetâ nâne kâlep ki otmuâk takawom yanâmâ yen meyekmâ Anitâhât miti emetne himbimân tap yakât saran kârikne sâm kânângâyekbom. Kânângâyekmune ki putuk sâm ge kunomai. Manman kârikjahât pat yukât bulâne yingimune menomai yan Awoñnahât kapi pato, kutne Yerusalem kapi âiñe sâm, himbimân tap ya gewuap. Gemu ya ambokunomai. Yakât patne yawuâk kuyingiop. Otmu nâ ninahât pat Anitâne emelâk kunihiop. Yawu gârâmâ yawuâk nâhâlen torokatmâ ya mem ambokunomai.

¹³ Pilarepia kapi ambolipne yen Anitâhât Wâtgât mâmâñahât Heakne den sâm tetem eknohop yu ekyongoan. Yakât yâkne mâmâne otyingimu den yukât topne nângâm henjenunomai.” Yesune yawu sâm teteop.

Laorika kapi ambolipne yâk yengât sâm kalop.

¹⁴ Yesune torokatmâ yuwu sâm eknohop. “Yoane, nâhât komot Laorika kapiân mansai ya yengât ekap yuwu kulemgum katyngirâ ariâk. Nâ Yesu. Anjoân embânjan Anitâne hân himbim ki kândikyotgop yapâek nâne tatmâ gawan. Otmu nâ Anitâ orop topnetne konohâk otmu yapâ gâtneje Anitâne âi sâm nihiop. Âi sâm nihimu nâne yâkâlen kândiwahom hân himbim pitu âlâlâ topne topne katban. Otmu lohimbiye Anitâhât topne nângânetâ hañ sâyngiâkgât den bulâne ekyongom manban. ¹⁵ Nâne yengât biwiyene ekmune ki ârândâñ otmap. Yenâmâ

pâlâmje manmai. Yakât otmâ nâje yengât ukenje ki nângâyîngian. Otmu ŋasin gurâ ki nângâyîngian. Yakât topje nângâjetâ keterahâkgât yuwu sâmunje nângâjet. Sot nemunje pâlâmje otmu âkâm pilâmain yakât dopjeâk yen nine komolâmbâ yekmune pâlâmje otmu watyekbom.

¹⁶⁻¹⁷Otmu yengât topyeje teteâkgât torokatmâ sâwe. Yejeâmâ yuwu sâmai. “Nenâmâ Anitâje nângâningimu ârândâŋâk oap yakât iri sikum me senje âlâlâ ya dondâ tatningiap. Hop sambe kakŋan mansain.” Yawu sâmai. Yamâ den memai. Yeje topyeje ya nângâne sâm hâum pâpguai. Yenâmâ kopa. Otmu nângâjetâ ki keterakmap. Otmu topje ekmâ nângâne sâm yakât pâinmâ hâum pâp gumai. Otmu âlâlâ yakât gurâ pâlâmje mansai. Yawu nanŋan. ¹⁸Yawu gârâmâ yu otjet sâm ekyongomune torokatmâ otmâ manjetâ ârândâŋ otbuap. Yiwerenje yuâmâ senyeje bok sâmu âlâlâ yakât ekmâ topje ki nanŋai. Yâhâ gâmâlâhâmâ nâje sâmunje senyeje hâreakmu âlâlâ ya ekmâ topje nângânomai yakât dop tatnihiap. Otmu nâhâlen torokatmâ salek salehâk mannomaihât nâhâlen mâtâp tap. Yawu gârâmâ orotmemeyeje bâleje ya pilâm nâhâlen gamâmâ nâhât manmanne ya mem haŋgalakmâ salek salehâk manmâ yâhânomai. Yawu otmâ manjetâ lohimbî nombotŋaje yekmâ yengât nângâjetâ yahatmu yakât ki aŋulaknomai. ¹⁹Otmu lohimbîje nâhâlen torokatmâ mansai yaŋe nine orop biwînenje kepeiakmâ konok otmu mansai. Otmu yawuâk torokatmâ mannehât nângâm nâhât komolân gâtje âlâ me âlâje otmâ tâpîkgune sâm otjetâmâ nâje biwî nângân nângânyenje mem kusân yîngiman. Mem kusânyîngimune ekmâ nângâm heŋgeŋgum manman âlepŋan manmai. Otmu yeje kunyeje kârikje otmâ hiliwahomaihât sâmunje umatje âlâlâ teteyîngiwuap. Otmu yengâlen takamune umatje yawuya teteyîngimapgât yeje orotmemeyeje bâleje ya bet pilâm orotmeme âlepjeâk otmâ manmâ yâhânomai.

²⁰Nâje yengât emet hawiŋan kinmâ den sâmunje eŋgatne munje nanŋai. Yawu gârâmâ lohimbî âlâ me âlâje nâhât den towatje nângâm yahatmâ launan membuap yâhâmâ nâ orop biwî konohâk otmâ lau konok nem manmâ yâhânom. ²¹Otmu nâje himbîmâmbâ ge Awonaje âi sâm nihiop ya tuhum pesuk pilâmune ârândâŋ oap. Yakât dopjeâk yeje gurâ nâhât den nângâm lâum manjetâ ârândâŋ otbuap otmuâmâ nâje sâmunje nâhâlen torokatjetâ orowâk Awoŋne hâlâŋmâ tatmâ yâhânom. ²²Laorika kapi ambolipje yen Anitâhât Wâtgât mâmâŋahât Heakje den sâm tetem eknohop yu ekyongoan. Yakât otmâ yâkje mâmâje otyîngimu den yukât topje nângâm heŋgeŋgunomai.” Yesuje yawu sâm teteop.

Himbîngât gahatje hindakmâ aŋ sâm kinmu Anitâhât kawenje ehop.

4 ¹Otmu ya biatmu himbîmân gahatje âlâ hindakmâ aŋ sâm kinmu ekban. Otmu den me mun pato âlâ emelâk nângâwan ya yawuâk

yâhâpņe tetemu nâņgâwan. Yamâ yuwu sâm eknohop. “Yu me ya hâmbâi tetewuap yakât Anitâņe sâm kalop. Garâ yu tiripgohomune ek.” Yawu sâop.

²Yawu sâmu yanâk Anitâhât Wâtġât mâmâņahât Heakņe biwine mem purik pilâmu yanâk yâhâ tatmâmâ âlâ yuwu ekban. Anitâņe kawe talop yan laņinņe pato siliņ siliņ sâmap yawuyaye kundennyān yerâmu ekban.

³Otmu hambe mohat yawuya yaye kakņan hawamgum laņinņe golâ golâ pato pilâm kinmu ekban.

⁴Otmu lok kunņe 24, hâk katipņe kaok bolaņ bolaņ yawuya hiņ hârândân sâsâņe ya mânunjakmâ tatbi. Otmu ņerendenġ goliņak tuhuwi yawuya yaye kunyeyān hawamgum horarāņim tatbi. Otmu yâk yengât kawe tatatyeyē pato yamâ Anitâ hawamgum ikņiâk ikņiâk tatbi. ⁵Yâhâ Anitâ patoyeyē talop yâkâlebâ belek sâmu ekban. Otmu denņeâmâ himbim guņguruņ sâmu mun pato pilâmap yawuya yakât dop olop. Otmu yâkâlebâmâ kâlâp laņinņe sem kilik kilik sâmap yawuya sem kinop. Otmu sem kilik kilik sâop yamâ Anitâhât Wâtġât mâmâņahât Heak yâku yawuâk, dop yawuâk olop. ⁶Otmu Anitâhât dâtâpņan saru pato nâņ nâņ sâmu yan emetsenņaye siliņ siliņ sâm hâumu beleņ sâmap dop yawuya yaye kâwinân liņgarakmâ nâņ nâņ sâm iop.

Otmu soņgo papato yawuya imbât mumuhât dop bia yaye hawamgum nombot nombot tatbi. Yâhâ senyeyē yaņak pato, bet kulet otyingiop.

⁷Aņgoân ekban yamâ pusi papatoņe, kutņe laion sâm, yakât kundenņe yawuya. Yâhâpņe ekban yamâ bulimakao pato yawuya. Yâhâ kalimbunē yamâ lok kundenņe yawu. Yâhâ imbâtņe yamâ tiwa yawuya. ⁸⁻⁹Âlâhât konok konok peņgamyeyē nombotgen kalimbu, nombotgen kalimbu yawu talop. Otmu omoņe hilâmņe haoņmâ ârândân Anitâ yuwu sâm kiki mewangimai.

“Anitâ patonenņe gâhât tatatge, gâhât wâtge, gâhât orotmemehe ya ae seņ seņ me hou sâ sâ. Otmu gâhât nâņgâmunņe yahatmap. Gâ embânân tatmâ gaon. Otmu tatmâ gat, mâne tatmâ yâhâwion. Yakât otmâ gâhât nâņgâmunņe âlâ kândâkdâek otmap.”

Yawu sâm kiki mewangimai.

¹⁰Otmu sâp âlâ me âlâen kep mem mepaemaiân yan lok kunņe 24 ya kerekņe ņerendenyeyē ya mem yâkât eņgatņan horatbangimai.

¹¹Horatbangim nâņgâņetâ âlâ kândâkdâ otmu yuwu sâm kiki mewangimai.

“O, Anitâ patonenņe. Gike nâņgân nâņgâņan otmat. Otmu gike wâtgan kinmâ hân himbim kândikyotgon. Otmu gikak âliwahap topņe topņe hânân kalon yaye torokatmâ yâhâwuapġât dop tatgihiawâk. Otmu nâņgârâ biatbuapġât gurâ dop yawuâk tatgihiap. Yakât otmâ gâ mepaeheksain. Otmu gâhât kutge konok sâm haņ tuhmunņe yupâ yapâ arimu ârândân merândân otmâ liņgarakmâ imap.” Yawu sâmai.

Lama Nanje yâkât nângâjetâ yahalop.

5 ¹Otmu Anitâ patoŋe bâtŋe bonângen pepa âlâ mem goŋgoŋgumu ekban. Pepa yamâ nombot nombot kulemuŋop ya sâlikumai sâm mem goŋgoŋgum gâoŋ nombolân yâhâp sâhâop.

²Otmu nâŋe aŋelo kârikŋe âlâ ekban. Yâkŋe yahatmâ kinmâ kârikŋe halahum yuwu sâop. “Pepa gâoŋân tap ya âlâŋe mem holaŋmâ mewalakum sâlikuwuap?” Yawu sâm den kârikŋan sâop. ³Yâhâ himbimân gâtŋe, me hânân gâtŋe, me wosapâ wosapâ gâtŋe âlâ me âlâŋe mem mewalakuwuapgât dop bia. Bia kârikŋe. ⁴Yawu ekmâ yaŋak nâŋgâmunne dopŋan ki otmu engat hako nâŋgâm hâk ŋâik ŋâihâk isewan. ⁵Nâŋe yawu isemune lok kunŋe 24 tatbi yâk yengâlen gâtŋe âlâŋe yuwu sâm eknohop. “Kâmbuk. Yura yengât komolân gâtŋe pusi pato âlâ, kutŋe Laion, yamâ Dawitihât sen, yâkŋe mumuŋambâ yahatmâ yan Manman bâleŋahât Amboŋe, kutŋe Satan, yâk mem ge kalop. Yâkŋe âlepŋe gâoŋ ya holaŋmâ pilâm mem mewalakuwuapgât dop tap. Yâkât wâtŋe pato tatbaŋgiap. Yakât ki nâŋgârâ gorâhahimu ise. Pak sâm ek.” Yawu sâop.

⁶Yawu sâmu pak sâm Anitâhât gotŋan soŋgo papato ya otmu lok kunyeŋe ya yengât hohetyeŋan Lama Nanje emelâk kum gâiwi, gutŋe orowâk yaŋe yahatmâ kinmu ekban. Otmu wâtŋe pato nandoroŋe tatbaŋgiop yakât dop kum ŋilipŋeâmâ nombolân yâhâp. Otmu biwinenŋe ekmâ nâŋgâmap yakât dop kum senŋe gurâ nombolân yâhâp. Otmu Anitâhât Wâtgât mâmâŋahât Heak kinmap yakât dop yawuya olop. Otmu nengât nâŋgân nâŋgânnenŋe kusânakmu Anitâhât topŋe nâŋgânehât ikŋak emelâk hâŋgângumu giop. ⁷Otmu Lama Nanje yâkŋe yâhâ Anitâhât bâtŋe bongen pepa talop ya miop.

⁸Memu yan soŋgo papato otmu lok kunŋe yâkŋe ba mem kuku parahu tuhum mepaewi. Yawu otmu lok kunŋaŋe waŋgam mem kep kuwi. Kep kum yakât kakŋan kondo goliŋak tuhum katŋetâ talop ya kâlehen to kukŋe suk suk yaŋe pindindiŋ sâm iop ya kondo konok konok mem Anitâhât lohimbi bulâŋe ulitgum mansai ya dop yongom yâk yengât denyeŋe nâŋgâekgât mem uk pilâŋetâ Anitâhât hâmeŋan yâhâop.

⁹⁻¹⁰Yawu otmâ yan Lama Nanje ya ekmâ mepaem kiki yuwu sâm mewawŋiwi.

“Gâŋe lohimbi komotŋe komotŋe, emetsenŋe gahaŋehen geheŋehen, emelâk manbi, âun yu mansai, mâne hâmbâi teteheh mannomai yapâ gâtŋe lok âlâ me âlâŋe gâhât nâŋgâjetâ bonŋe otbuap yâk sârereyekmâ kaweyeŋan kinbe sâm hânân gion. Hânân gerâ gâ gohoŋetâ mum yahatmâ benŋe Anitâhât senŋan kinmâ yâk yengât sâm ulitgumat. Yakât otmâ yâkŋe Anitâhât pat otbi. Yakât otmâmâ Anitâhât komolân torokatmâ mepaem hoŋ bawaŋgim manmâ yâhânomai. Yawu otmâ lohimbi nombotŋe âlâ

manman âilonço lonço manñetgât galemlipyençe sâmb katyekdâ galeyongom manmâ yâhânomai. Otmu yawu otñetgât wâtge pato tatgihiap yañe pepa yu mem mewalaku.”

Yawu sâmb kiki mewañgiwi.

¹¹Yawu sâmb kiki mewaññetâ añelo kinñitñe orowâk, sâlipiyongonongât dop bia, yañe yanâk tetem kurâp kinmâ hawamyongom yuwu sâmb mepaewi.

¹²“Lama Nanñe ya kuñetâ yapâ mum yahalop. Yakât otmâ mepaem manne. Otmu yâkât orotmemeñe, me tatatmemeñe, me nâñgân nâñgânñe yamâ hou sâsâ. Otmu yu me ya otbuapgât dop yakât wâtñe ya emelâk Anitâñe wañop. Yâkñe âlâlâ yakât ambonje oap.” Yawu sâmb mepaewi.

¹³Yawu sâmb mepaem kinñet Anitâñe âliwahap topñe topñe emelâk embânân kalop, soñço bau, saruân gâtñe, hân kâlehen gâtñe, wosapâ wosapâ gâtñe, otmu lohimbî himbîngât pat otbî yâk kerekñe menduhuakmâ Anitâ otmu Lama Nanñe yâk yetgât yuwu sâmb mepaeyelekbi.

“Anitâ yahat yahatñe otmu Lama Nanñe yetgât wâtñe ya dop konohâk. Otmu âwâ nan yetgât nâñgân nâñgânñe me, me orotmemeyetñe me, me kutyetñe ya dop konohâk tatyitgiap. Yakât otmâ mepaeyelekne.” Yawu sâmb mepaeyelekbi.

¹⁴Yawu sâmb mepaeyelekñetâ yan soñço papato imbât tatbî yâkñe nâñgânñetâ ârândânâk otmu “Ya bonñanâk,” yawu sâmbi. Yawu sâñetâmâ lok kunñe 24 yâkñe yawuâk sâmb mepaeyelekbi. Yawu.

Lama Nanñe yâkñe gâoñ nombolân konok ya mem holañmâ pilâop.

6 ¹Yawu sâmb mepaeyelekñetâmâ Lama Nanñe pepa ya mem kinmu ekban. Yâkñe gâoñ nombolân yâhâp yapâ gâtñe konok mem holañmâ pilâop. Mem holañmâ pilâmu soñço papato munomaihât dop bia ya yengât kunyene yañe yahatmâ halahuop. Halahumu engatñe munñe yamâ hîmbîm gunñuruj sâmap yakât dopñe nâñgâwan. Otmu yâkñe yuwu sâop. “Gam ari.” ²Yawu sâmbu, beâsi kaok kaok yakât kakñan lok âlâ tatmu ekban. Yâhâmâ beâsi yakât kakñan talop yamâ lok papatoñe ñerendenñ kunyenan horañgimai yawuya kunñan horatbañgiwi. Otmu yañeâmâ kuk otmâ kasalipñe itit kiom tuhuyekbe sâmbâmâ tembe nananñe teikum gâitmâ hâum ariop.

³Arimu yanâk Lama Nanñe pepa gâoñ yâhâpñe ya mem holañop. Mem holañmu soñço papato ya yengâlen gâtñe âlânje yuwu sâmbu nâñgâwan. “Gam ari.” ⁴Yawu sâmbu yanâk beâsi kuriñ yañe teteop. Yakât kakñanâmâ lok âlâ talop yañe asama pato miakmâek gam ariop. Otmu lohimbî hionakmâ kapam ahonjetgât Anitâñe mâmânje otbañgim hâñgângumu giop.

⁵ Arimu Lama Nanŋaŋe gâoŋ kalimbuŋe ya mem holaŋop. Mem holaŋmuâmâ soŋgo pato âlâŋe yuwu sâop, “Gam ari.” Yawu sâmu yanâk beâsi helenŋ ya teteop. Yakât kakŋanâmâ lok âlâ talop yaŋe sot me senŋe âlâlâ kakŋan katmâ dop memai ya miop. ⁶ Ya memu soŋgo papato tatbi yâk yengâlen gâtŋe âlâŋe kârikŋe halahum yuwu sâm lok beâsi kakŋan talop ya ekuop. “Gâŋe sot âlâ mem amaŋ tipiŋan mânunđâ tatmu hâmbâi po tetewuap yanâmâ yakât hâmeŋe mem yahatbuat. Otmu sot mem itâkalân mânunđmâ yakât hâmeŋe gurâ mem yahatbuat. Otmu hânŋan kulemŋan po pato tetem ki liŋgarakmâ imbuap yakât otmâ wain toŋe otmu nak âlâ, kutŋe oliwa sâm, yakât toŋe yakât hâmeŋaŋeâmâ amutgen talâk.” Yawu sâm hânŋangumu giop.

⁷ Arimu benŋe Lama Nanŋaŋe gâoŋ imbâtŋe ya mem holaŋop. Mem holaŋmu soŋgo papato bâiŋe yaŋe kârikŋe halahum yuwu sâop. “Gam ari.” ⁸ Yawu sâmu yanâk beâsi gimbaŋ kâiâk mâiâk yaŋe teteop yakât kakŋanâmâ lok âlâŋe talop. Otmu yâkât kutŋeâmâ Mumuhât Mâtâp Pato yawu. Otmu yâkât betŋan lok âlâ, kutŋe Hiliwaho Hiliwaho sâm, yaŋe watmâ takaop. Yâkŋeâmâ lohimbi mem kâsip misip tuhuyekmâ komot imbât katyehowot. Yawu otmâ komot konohâmâ yongomutâ hiliwahonŋetgât wâtŋetŋe tatyitgiop. Otmu sâmutâ mesek umatŋe teteyiŋgimu lohimbi nombotŋeâmâ mum hiliwahowi. Me soŋgo sâtŋaŋe tetem yingŋetâ muwi. Me po pato tetemu yanâmâ kapam ahom muwi. Otmu kulem yu teteâkgât yâkŋe gem surutuk sâm ba ariowot.

⁹ Arimutâ yanâk gâoŋ momeŋe ya mem holaŋop. Mem holaŋmu yuwu tetemu ekban. Hotom u uminiwi yakât alata Yerusalem yengât opon kâmbukŋan talop ya dop kum âlâ yawuya himbimân katmu talop ya tetemu ekban. Yaŋeâmâ embun lohimbi emelâk yongoŋetâ muwi ya yengât umutyenŋe ya tatŋetâ ekban. Yâk yengât topyeneâmâ yuwu. Embânŋan angoân lohimbi nombotŋaŋe manmâ Anitâhât tem lâum manmâ kasalipyenŋe yengât Porom Lâpio yakât hâkâŋ otbi. Otmu lohimbi nombotŋaŋe Yesu mepaem manŋetâ yakât kasalipyenŋaŋe yongoŋetâ muwi. Komot yâhâp ya yengât umutyenŋe ya ekban. ¹⁰ Otmu Anitâ yuwu sâm ulitguwi. “O, Ambonenŋe, topge yamâ ikŋiâk tap, ki otmâ tâpikgumat. Yakât otmâ nen kerekŋe yuwu sâm âihohomunŋe nânŋâ. Lohimbiŋe hânân manmâ kasa otningim nongoŋetâ muwin yakât sâp girawu yaen gâŋe matŋe otyingiwuat?” Yawu sâwi.

¹¹ Yawu sâŋetâ yanâk Lama Nanŋe yaŋe sâŋgum kaok konok konok yingŋimu meŋetâ yuwu sâm ekyongop. “Yen tipiŋe tatmâ nânŋâŋet. Anŋoân yen yongoŋetâ muwi. Otmu yapâ torokatmâ bukulipyenŋe yawuâk yongoŋetâ mum gawi. Otmu torokatmâmâ hâmbâi nombotŋe âlâ yawuâk yongoŋetâ munomai ya Anitâŋe yekmâ nânŋâmu dopŋan otbuap. Yanâmâ yen yongowi yakât matŋe nâku kâpekyingiwom.” Yawu sâop.

¹² Yawu sâm gâoŋ nombolân konokŋe ya mem holaŋop. Mem holaŋmu yan yuwu tetemu ekban. Yanâmâ mososoŋ pato miop. Memu yan

hilâmgât emetsenŋe irik irik sâop yamâ kâlâp gâwuŋe yawu olop. Yâhâ omoŋgât emetsenŋe yaŋeâmâ kuriŋ kuriŋ hâum hepnenŋe gemu ekmain yakât dopŋeâk olop. ¹³Otmu siru pato memu nak esenŋaŋe beretek sâm hânân gemap yakât dop otmu himbimâmbâ pitu yaŋe aksihâk beretek sâm gewi. ¹⁴Yâhâ nenŋe sâŋgum mem pân pân kepehemain. Yakât dopŋeâk himbim yamâ ba nombot ga nombot, nombot nombot yaŋe yawu kepeiahop. Otmu pumŋe papato otmu mâtuŋa yaŋe aksihâk kaweyenŋe pilâm orotok sâm gulip malap otbi. ¹⁵Otmu lohimi kerek, lok papato me inŋe, lok kunŋe me tâŋât, kaok me heleŋ, iri sikumyeŋe orop me umburuk mansai, lok topŋe topŋe kerehâk ya tetemu wosapâ ba misiŋgurakne sâm hâum pâpŋuwi. ¹⁶⁻¹⁷Ya misiŋgurakne sâm hâum pâpŋum yan yuwu sâwi. “Bâe, yuâmâ sâp pato tâlâhuap. Yawu otmâ Anitâ otmu nanŋe yâk yetŋak kuk pato otningim sâmutâ âlâlâ yakât wâtŋe biatbe sâm oap. Yakât otmâ nen yu gulip otmâ metenomosain yukâ. Anitâ nanŋâtŋe ewun tatmâ nenekdomosawot yamâ embaken hân kâlehen hangunom. Nen yâkât senŋan âlepŋe wâtnenŋe tatningimu eknomgât dop âlâ ki tap. Yakât girawu otmâ misiŋgurakne. Yakât otmâ kât pato me, pumŋe lauŋe yaŋe nenehâkgât nanŋain.” Yawu sâwi.

**Isirae lohimi komotŋe komotŋe ya yengât
kundenyeŋan undip katyehop.**

7 ¹Otmu ya biatmu yakât kakŋan aŋelo imbât kinŋetâ yekban. Aŋelo imbât yaŋeâmâ hân nombot nombot siru pato dondâ pilâop yakât mâtâpŋe kum maŋguwi. Kum maŋguŋetâ nân nân sâop. ²Yawu otmu yan aŋelo âlânŋe sikop gahaŋehen tetem kinmâ Anitâ manman amboŋe yâkât komot ya yengât kundenyeŋan undipŋe katyekbe sâm kinop. ³Yawu kinmâ bukuliŋŋe yuwu sâm ekyongop. “Yen siru ya ki pilâŋetâ miâk. Neneâmâ aŋgoân sâp yiwereŋe yu Anitâhât lohimi yamâ ikŋahât undip katyekmunŋe tâŋ tâŋâk tetemuâmâ yakât kakŋan siru ya pilâŋetâ miâk. Mem yan Anitâhât kasa ya meteyehâk. Otmu undipŋe orowâk katyekmunŋe kinnomai yamâ ki meyekbuap.” Yawu sâop.

⁴Otmu Isirae lohimi Anitâhât komolân gâtŋe yongonŋetâ nânŋâwan yamâ emelâk yâkât pat otbi. Yâk yengât dop yamâ menduhuakŋetâ 144,000. Otmu Isirae lohimi yuŋe hioŋakmâ komot kâi nombotgen yâhâp otbi ya yengât dopyeŋe yuwu. ⁵Yura yâk yengât komolân gâtŋe yapâmâ 12,000 yakât dop. Otmu Luwen yâkât komolân gâtŋe gurâ 12,000. Otmu Gat yâkât komolân gâtŋe gurâ yawuâk 12,000. ⁶Otmu Asehât komolân gâtŋe gurâ yawuâk 12,000. Otmu Naptalihât komolân gâtŋe ya gurâ yawuâk 12,000. Otmu Manasehât komolân gâtŋe gurâ yawuâk 12,000. ⁷Otmu Simiongât komolân gâtŋe gurâ 12,000. Otmu Lewihât komolân gâtŋe gurâ 12,000. Otmu Isasahât komolân gâtŋe gurâ 12,000. ⁸Otmu Sewulungât komolân gâtŋe gurâ 12,000. Otmu Yosepgât

komolân gâtŋe gurâ 12,000. Otmu bâiŋeâmâ Benyamingât komolân gâtŋe 12,000. Lohimbi komot yuŋe Anitâhât pat otbi.

Lohimbi kiŋgitŋe orowâkŋe kinmâ Anitâ yet Yesu mepaeylekbi.

⁹Ya ekmune pesuk sâmu yakât kakŋan lohimbi kiŋgitŋe orowâk hânŋan kulemŋan manbi yaŋe taka menduhuakmâ kinŋetâ yekban. Otmu lohimbi ya sâlipyongonogât dop bia. Yaŋe Anitâ otmu Lama Nanŋe yâk yetgât gotyetŋan kinbi. Kinmâ sâŋgum kaok bolaŋ bolaŋ mânunakŋetâ ge eŋgatyeyambâ hârâtâhâk kinmâ ariop. Yâkŋe awu tawu mem lapu lapu tuhum yuwu sâm Anitâ mepaem kinbi. ¹⁰“O, Anitâ Tihit Amboŋe. Gâŋe nen gike pat sâm kuningion. Yakât otmâ ki hiliwahonom. Otmu gike nange, Lama Nanŋaŋe nengât toсахât otmâ umatŋe miop. Yakât otmâmâ sâp yiwerenŋe yuâmâ nenŋe manman âlepŋan manmâ gain.” Yawu sâwi.

¹¹Yawu sâŋetâmâ aŋelo kiŋgitŋe orowâkŋe menduhuakmâ Anitâ otmu Lama Nanŋe, soŋgo papato imbât, lok kunŋe yâk kerek hawamyongom kurâp kinbi. Kurâp kinmâ Anitâ mepaem yuwu sâwi. ¹²“Nen Anitâ Ambonenŋahât wâtŋan manmain. Yâk nânŋân nânŋânŋe âilonŋo. Otmu âlâlâ yakât amboŋe oap. Yâhâmâ laŋinŋanâk tatmâ gamap. Manman amboŋe yu bulâŋe. Otmu yâkŋe buku âilonŋo otningim gamap yakât mepaembisâin.” Yawu sâwi.

¹³Yawu sâŋetâ lok kunŋe 24 yâk yengâlen gâtŋaŋe yuwu sâm âinohop. “Lohimbi yu sâŋgum kaok bolaŋ bolaŋ mânunakmâ kinsai ya wosakembâ takai? Otmu topyeŋeâmâ girawu?”

¹⁴Yawu sâm âinohomu yuwu sâm ekuwan. “Nâmâ wongât âinohoat? Gâŋe eknohoâyâ.”

Sâmune sâop. “Lohimbi yuâmâ emelâk kasalipyenŋaŋe mem ge katyekne sâm mem âlâlâ tuhuyekŋetâ hâhiwin kakŋan manmâ gawi. Yawu otyiŋiŋetâ sâtŋum manmâ biwiyeŋe Yesuhâlenâk katmâ manbi. Yakât otmâmâ emelâk Lama Nanŋe hepŋaŋe tosayeŋe pirim ikŋe pat kuyiŋgiop. ¹⁵Yakât Anitâhât senŋan kinmâ sâp ârândânŋ yâk mepaem hoŋ bawaŋgim manmai. Yawu otmâ manmâ yâhâŋetâ Anitâ manman amboŋaŋe galempongom mâmâŋe otyiŋgimap. ¹⁶⁻¹⁷Otmu Lama Nanŋe yamâ Anitâhât senŋan kinmâ gamap. Yawuhât yâku yawuâk yâk yengât galem otmâ manman kârikŋe yakât to senŋanâk dâiyekmâ arimu yan nem piriakmâ mepaeakmâ mannomai. Yawu otmâ Anitâŋe yâk yengâlen umatŋe âlâlâ teteyiŋgimapgât manman sânduhân katyekmâ wawaeyekbuap. Yakât kakŋanâmâ yâhâpŋe torokatmâ eŋgat hako otmâ gilâp isenomaihât dop ki tap. Me sotgât yâhâpŋe ki po yiŋgimu munomai. Me tohât eŋgatyenŋe ki saŋ sâwuap. Me sikopŋe yongomu yan wâtyenŋe ki houŋ sâwuap.” Yawu sâop.

Lama Nanŋe yâkŋe gâoŋ bâiŋe ya mem holaŋmâ pilâop.

8 ¹Ya ekmune biatmu Lama Nanŋaŋe gâoŋ nombolân yâhâpŋe ya mem holaŋop. Mem holaŋmu yanâk mun ya bialop. Mun ya biatmu

Anitâ hawamgum kinbiŋe in tatmâ hutuk sâŋ kinbi. ²Yawu kinŋetâ kâlep ki otmâek aŋelo nombolân yâhâp yaŋe Anitâhât senŋan tetem kinŋetâ yekban. Kinŋetâ Yesuŋeâmâ lâmun nombolân yâhâp ya yingimu mewi. ³Otmu yâk yengâlen gâtŋe âlâŋeâmâ kondo goliŋak tuhuwi ya memâmâ alata yan hotom uwi yakât nombotgen ari kinop. Otmu lohimbi nombotŋe alata amutgen kinmâ yan Anitâ ulitgum manbi ya yengât den ya haŋ sâŋ yâhâmu tepŋe nâŋgâyŋiŋiâkgât Yesuŋe to kukŋe suk suk yamâ gâimu kondoân ya pik sâŋ iop. ⁴Pik sâŋ imu aŋeloŋe mem moselemu Anitâhât hâmeŋan yâhâop. Yâhâmu yanâmâ tepŋe nâŋgâyŋiŋiop. ⁵Otmu ya pesuk sâmu aŋelo yaŋe alata yapâ kâlâp mem kondo kâlehen katmâ mem ari akŋangen panmu hânân sem tok sâŋ giop. Hânân gemu elem ya tok sâŋ belek sâmu himbim guŋguruŋ sâop. Himbim guŋguruŋ sâŋ arimu mososoŋ pato miop.

Aŋelo kândikuŋe lâmunŋe kunop.

⁶Otmu aŋelo nombolân yâhâp yaŋe lâmunyeŋe âlâku konok konok miakmâ kunne sâŋ otmâ menduhuakmâ kinŋetâ yekban.

⁷Aŋelo aŋgoân lâmun kunop, sâp yanâmâ gelâk kândâk kândâk otmu kâlâp yaŋe hepŋak pato otmâ hânân kioŋmu ekban. Yâhâ hânân giop yaŋeâmâ puŋ sâŋ hewukŋe nombotŋeâk siop. Komot kalimbu gârâmâ yakât hohetyeŋambâ gâtŋe konohâk yaŋeâmâ sem meteop. Yâhâwâmâ talowot.

Aŋelo yâhâpŋaŋe lâmunŋe kunop.

⁸Yawu otmâmâ aŋelo yâhâpŋaŋe lâmunŋe kunmu yan wahap âlâ giop. Yamâ kâlâp pato yawuya. Yaŋeâmâ ge saru kâlehen giop. Saruân gemu yan saru torehenŋe giowângen yaŋeâmâ hewâk pato olop. ⁹Hewâk pato otmu saruân gâtŋe yan iwi ya aksihâk muwi. Otmu nombotŋe saruân waŋga mem bam gam otmâ manbi yâk gurâ yawuâk saru kakŋan gulip otbi. Yâhâ nombotŋe pato yamâ âlepŋe hâmeyeŋe kinop.

Aŋelo kalimbuŋaŋe lâmunŋe kunop.

¹⁰⁻¹¹Aŋelo kalimbuŋaŋe lâmunŋe kunop. Kunmu pitu pato âlâ, kutŋe Kalak sâŋ, yaŋe sem laŋ laŋ sâŋ kioŋop. Yaŋe himbimâmbâ ewapâ gemu yan to senŋe senŋe yakât nombotŋeâk kalak olop. Komot kalimbuŋambâ komot konohâk yaŋeâmâ kalak olop. Yâhâ yâhâp yamâ ukenŋe yawuâk olowot. Yawu otmu lohimbi nombotŋaŋe to kalak newi yaŋe muwi.

Aŋelo imbâtŋaŋe lâmunŋe kunop.

¹²Aŋelo imbâtŋaŋe lâmunŋe kunop. Kunmâ dewutâ emetsenŋe pitu topŋe topŋe laŋinyeŋe yamâ kâtâpŋumu omoŋguop. Otmu dewutâ nombotŋe yamâ nombolâk pilâmu nomborâmâ omoŋguop. Otmu

emetsenŋe yawuâk, otmu pitu gurâ yawuâk laŋinyeŋe inin pilâmu sânduk sâŋ iop. Yawu otmu hilâmŋât emetsenŋe ya kâtâpŋumu hilâm kârîkŋan omoŋ sâhâop. Otmu dop yawuâk omoŋŋât emetsenŋe ya gurâ kâtâpŋuop.

¹³Otmu ya biatmu yakât kakŋan âlâ tetemu yuwu ekban. Tiwa pato pâp pâp sâŋ haŋân yâhâm arimu ekban. Haŋân yâhâm ari kârîkŋe halahum yuwu sâop. “Bâe, âlâlâ teteap yuâmâ ki orotŋe. Aŋelo nombotŋe âlâ yâkŋe lâmunyeŋe kunne sâŋ oai. Kunŋetâ sâp yanâmâ umatŋe topŋe topŋaŋe lohimbi kakyeŋan yâhâwuap. Hâmbâi yan girawu otnomai sâŋ nâŋgâm oan yukâ.” Yawu sâop.

Aŋelo momeŋaŋe lâmunŋe kunop.

9 ¹Aŋelo momeŋaŋe lâmunŋe kunop. Kunmu yan pitu pato âlâŋe himbimâmbâ gemu ekban dop yawuya aŋelo âlâŋe himbimâmbâ gem hânân kioŋop ya tetemu ekban yakât topŋeâmâ yuwu. Yâkŋe hem nâpumŋe yapâ âlâlâ bâleŋe topŋe topŋe holaŋmu yahatmâ ariâkŋât himbimâmbâ giop. ²Gem hem nâpum yakât gahatŋe ya mem pilâmu aŋ sâmu utun pato gam yâhâm emetsenŋe ya kâtâpŋuop. Kâtâpŋumu omoŋ pato sahaŋop. ³Otmu utun yâhâop yakât biwiŋambâ dimuŋ tem pato ya teteop. Tetem utun ya biwiŋambâ gemâmâ kulahâ bâleŋaŋe ningimap dop yawuâk yiŋgiop. ⁴Otmu amboyeŋaŋeâmâ yuwu sâŋ ekyongop. “Yenâmâ nak me senŋe âlâlâ esenŋe ya nene sâŋ ki genomai. Me Anitâhât lohimbi undip katyiŋŋetâ yâkât pat otmâ mansai yâk yekmâmâ hâhiwin ki yiŋginomai. Yâhâ nâŋe mâmâŋe otyiŋgimune ari lohimbi tâŋât, undipyenŋe bia yamâ hâhiwin pato yiŋginomai. ⁵Hâhiwin yiŋŋetâ sâtŋum manŋetâ emetsenŋe mome pesuk sâmu yanâmâ sânduk sâwuap.” Yawu sâŋ hâŋgânyongop. ⁶Hâŋgânyongomu ge lohimbi yiŋŋetâ hâhiwin nâŋgâwi ya biatyŋŋiâkŋât mâtâp hâum pâpŋum manbi. Hâhiwin ya yawuâk nâŋgâm manŋetâ emetsenŋe mome pesuk sâmu yanâk hâkyenŋe sânduk sâop.

⁷Otmu dimuŋ yaŋeâmâ yiŋŋine sâŋ beâsiŋe beren beren otmâ kinmap dop yawuâk otmâ kinŋetâ yekban. Yâhâ kunyeŋeâmâ ŋerendenŋe goliŋak tuhumai yawuya mem lok papatoŋe ŋerendenŋe horaraŋgimai dop yawuyaŋe horaraŋgim kinŋetâ yekban. Kun kundenyeŋe yamâ lok nengât kun kunden yawuya. ⁸Yâhâ somotyenŋe yamâ kâkâlep yaŋe silik solok sâŋ giop. Yâhâ sâtyenŋe yamâ puaia sâtŋaŋe kâkitik sâmap, dop yawuya. ⁹Yâhâ dihinyeŋahât katipŋe yamâ hâmbâ kârîkŋe yawuya. Yâhâ peŋgamyenŋe mun pato pilâop yamâ gâmut huwuwuŋ sâŋ gam arimu nâŋgâmain yawuya bia. Ya wangim dop âlâ olop. ¹⁰Yâhâ sopyeŋeâmâ bosonŋe bosonŋe sopyeŋe yawuya. Otmu yaŋeâmâ lohimbi kârâyekmu hâhiwin pato nâŋgâwi. Hâhiwin pato nâŋgâwi yakât kakŋan emetsenŋe mome pesuk sâop. ¹¹Otmu amboyeŋe yamâ aŋelo âlâ hem nâpum pato tumuŋe

ki ehekŋe yakât amboŋe. Aŋelo yakât kutŋe yamâ Isirae yeŋgât denân Awaron, yâhâ Girik denân Apolion sâmai. Yakât topŋeâmâ yuwu tap. “Kiom Amboŋe.”

¹²Otmu aŋelo momerâŋe lâmunyeŋe kunbi yapâ umatŋe teteop yamâ bialop. Otmu umatŋe yâhâpŋe otmu kalimbuŋe tetewe sâm olop.

Aŋelo nombolân konokŋaŋe lâmunŋe kunop.

¹³Aŋelo âlâ nombolân konok yaŋe lâmun ya kunop. Kunmuâmâ alata amutgen kinbi yaŋe Anitâ yuwu sâm ekuwi. ¹⁴“Emelâk aŋelo imbât yaŋe to pato âlâ, kutŋe Euparata sâm, yan lohimbi bâleŋe yaŋe matŋe menomai yakât mambotmâ tatŋet sâm dâmân kâlehen katyekŋetâ tatbi. Katyekŋetâ tatŋetâ emelâk yongone sâm yakât heweweŋ otmâ mitiwahom tatbi. Yâhâmâ matŋe yingŋetgât aŋelo lâmun kunmâ kinsap yu hâŋgângurâ holanyekmu ariŋetgât nangain.” Yawu sâwi.

¹⁵Yawu sâŋetâ yanâk ari holanyekmâ lohimbi kâsipyongoŋetâ komot kalimbu otbi ya yeŋgât hohetyeŋambâ gâtŋaŋe komot konok mem gulip tuhuyekŋetgât sâm hâŋgânyongop. ¹⁶Hâŋgânyongomu emelâk arine sâm bunewâk heŋgemahom tatbihât yapâ yahatmâ ariwi. Otmu yâk yeŋgât kapam lok beâsi kakŋan tatbi ya sâlipyongonomgât dop bia. Yamâ komot pato, 200 milion yawu.

¹⁷Otmu kapam lok beâsi kakŋan ariwiŋe kapamgât hâk katipŋe topŋe topŋe mem haŋgalakbi. Nombotŋe kisi kisi, nombotŋe kuriŋ, kâlâp koketŋe kuhuluŋ kuhuluŋ yakât dop me hep yawuya, yâhâ nombotŋe gimbaŋ yawuya. Yâhâ beâsi yeŋgât towatyene yamâ yuwu. Kunyeŋe yamâ pusi pato, kutŋe Laion sâm, yâkât kunŋe yawuya. Wâtyene pato tatyŋgiop yakât lauyeŋambâmâ kâlâp pato sem kilik kilik sâm punduŋ sâm kinmap yawuya ekban. Yaŋe ari lohimbi kâsipyongoŋetâ komot kalimbu otbi ya yeŋgât hohetyeŋambâ gâtŋe komot konok sem gulip tuhuyekŋetgât sâwi. ¹⁸⁻¹⁹Yamâ betyeŋehen otmu dâtâpyeŋehen yamâ sâtŋeâk hârok. Yâhâ hapeyeŋahât sâtŋe yamâ mumakgât sâtŋe dop yawuya bia. Ya wangiap. Yaŋe lohimbi kerek hilipyongomu hâhiwin dondâ nâŋgâm muwi.

²⁰Otmu lohimbi komot kalimbu tatbi. Yapâ gâtŋe komot konok emelâk gulip otbi. Yâhâ komot yâhâp tatbi yaŋeâmâ orotmemeyeŋe bâleŋe ya ki bet pilâwi. Yamâ kunyeŋe kârikŋe otmâ torokatmâ weke bâleŋe yeŋgât nâŋgâŋetâ bonŋe otmu mepaeyekbi. Yâhâ Porom Lâpio yawuya yeŋgât umutyene ya hâwiwi, me kâtŋak gâiwi, me goliŋak me siliwanak um kutakum yaŋak mepaewi. Yawu otmâ wahap tâŋât, hâlŋe bia, yakât nâŋgâŋetâ yahalop. ²¹Otmu kombo meyiŋgine sâm dondâ yongoŋetâ muwi. Me sait bâleŋe, me karasuŋa, me kâwâ konda me âlâlâ ya otbi. Yawu otmâ manmâ Anitâhâlen biwi nâŋgân nâŋgânyeŋaŋe ki kepeiwi. Orotmeme bâleŋe ya torokatmâ otmâ manbi.

Aņelo âlâņe pepa mem Yoane waņmu niop.

10 ¹Otmu ya pesuk sâmu aņelo âlâ ekban. Yamâ wâtņe pato nandoroņe tatbaņgiop yaņe himbimâmbâ elem kulewoņboņ biwiņambâ gemu ekban. Aņelo yakât kun kundenņe yamâ sikopņe siliņ siliņ sâm hâumap yakât dop otmâ laņinņe pilâmu yâkât kun kundenņan yamâ hambe mohat yaņak pato otmu ekban. Kâi pawutņe yamâ kâlâp semu koketņaņe laņ laņ sâm imap dop yawuya. ²Yâhâ bânņan pepa mem talop yaņe perereņ sâop. Otmu kâiņe perereņ sâm bonângenņe saruân tâlim kanehenņe hânân tâliop. ³Yawu otmâ yan halahuop. Halahumu elem pato ya hâreakmu himbim guņguruņ sâmu nâņgâwan. ⁴Topņe ya nâņgâm kulemguwe sâm ot tاتمune benņe, Yesuņe himbimâmbâ den âlâ yuwu sâop. “Yoane, elem kulewoņboņ munņe pilap yakât topņe ki kulemgu. Yamâ inâk ândâwâk nâņgâm biwihanâk katbuat.” Yawu sâop.

⁵Otmâ aņelo yaņe bânņe bongen siwiraom panmâ himbimân ekmâ yuwu sâop. ⁶“Anitâ manman amboņe. Gâ embânņan tatmâ gaon. Otmu tatmâ gat, mâne tatmâ yâhâwion. Wâtge kârikņe pato tatgihiap. Yawu tatgihiapgât otmâ himbimân, hânân, toen, saruân, me senņe âlâlâ wosapâ wosapâ tatmâ arai ya gâņe sârâ tetewi. ⁷Wâtge pato yawu tatgihiap yakât otmâ sârâ sâp pato yu emelâk tâlâhuap. Yakât otmâmâ sâp yiwereņe yu alata amutgen kinsai ya yeņgât nâņgâmâmâ kasalipyeņe matņe bâleņe yiņgirâ meņet. Otmu emelâk gâņe poropetelipge den ekyongorâ sâm tetem gawi yakât bulâņe yiwereņe teteâkgât yakât aņelo nombolân yâhâpņaņe lâmunņe ya kunâk.” Yawu sâop.

⁸Yawu sâmu yanâk Yesuņe himbimâmbâ yuwu sâm eknohop. “Aņelo kâiņe nombotņe hânân tâlim nombotņe saruân tâlim pepa mem perereņ tuhum kinsap ya ari bânņan me.” Yawu sâop. ⁹Yawu sâmu arimune aņelo yaņe yuwu sâm eknohop. “Pepa yu gihimune mem ne. Nendâmâ lauhan membuap. Yâhâ nem kut pilârâ tepgan gewuwawâmâ tepge irik irik sâmu hâhiwin nâņgâwuat.” Yawu sâm eknohop.

¹⁰Yawu sâm mem nihimu newan. Mem nemune kâkânan bâok sâop. Yâhâ tepnan giop yanâmâ hâhiwin nihiop. ¹¹Hâhiwin nihim yanâmâ yuwu sâm eknohop. “Gâ ihilâk lohimbi hânņan kulemņan kapi wosapâ me wosapâ manmâ arai ya yeņgâlen ari yu me ya teteyiņgiwuapgât topņe sâm tetem ekyongowuat.” Yawu sâm eknohop.

Anitâhât hoņ bawa lok yâhâp yâk yetgât topyetņe

11 ¹Otmu kapam dop tuhu tuhu ya mem nihim yuwu sâm eknohop. “Gâ yahatmâ ari. Anitâhât opon kâmbukņahât ginņe hotom umai yakât tuņguņe nombot yakât dop tuhum ek. Otmu lohimbi nombotņaņe Anitâ hoņ bawaņgim mepaem kinsai ya amonņe kinsai ya sâlipyongom dopyeņe nâņgâ. ²Yâhâ Anitâhât topņe ki nâņgâmai yamâ yaehen tai

yâhâmâ kasalipyenjaŋe taka emet kapiyeŋe Anitâhât kawenja tap ya limbâronġum hâhiwin yinġinjetâ sâtġum mannomai. Sâtġum manġetâ emetsenja 42 pesuk sâwuap. Yakât otmâ yâhâmâ ki sâlipyongowuat. Pilâyekdâ in tatnomai. ³Yawu otmâ hâhiwin nânġâm sâtġum manġetâ yan nânje hoŋ bawayâhâtne yâhâp katyelekmune lohimbi yaŋe munomaihât kou kendâmahom kunyetġan kepeim Anitâhât topŋe sâm ekyongom manmutâ emetsenja 42 pesuk sâwuap.” Yawu sâop.

⁴Yâhâ Anitâhât hoŋ bawa lok yâhâp yâk yetġât topyetġeâmâ yuwu. Yâhâmâ nak âlâ, kutŋe oliwa sâm, yawuya. Me balam yâhâp sem kilik kilik sâm kinmap yawuya. Yâkġeâmâ Anitâ hoŋ bawaġim yâkât topŋe sâm tetem ekyongom mandomawotġât sâm yitġiop.

⁵Yâhâ tetemu ekban yakât torokatmâ yuwu sâwe. Lohimbi nombotŋaŋe orotmeme bâlene otmâ mansaiŋe yotgone sâm gotyetġan ariġetâ yâk yetġât lauyetġambâ kâlâp punduŋ sâm seyekbuap. Yakât sâm kalop. ⁶Lok yâhâp yaŋeâmâ Anitâhât wâtġan kinmâ gelâk âlâ ki giâk sâmutâ ki gewuap. Sâp yan Anitâhât den ekyongoromawot. Yâhâ to senjaŋe hep olâk sâmutâ hep otbuap. Me kundat umatŋe topŋe topŋe teteyiŋġiâkġât nânġâromawot ya gurâ âlepŋe teteyiŋġiwuawâk. Yakât wâtŋetŋe pato tatyitġiap.

⁷Otmu Anitâhât den ya sâm tiŋ pilâromawot yan hem nâpum bâlenjahât amboŋe yaŋe yapâ yahatbuap. ⁸Yahatmâ kapi âlâ kutŋe âiŋe Sotom sâm, otmu kutŋe âlâmâ Aihita, yan Kutdâyetŋe howanân kuġetâ muop kapi yan ari kasa otyitġim yotgomu mundomawot. ⁹Yawu otyitġimu yan mitihât kasa hânġan kulemġan kapi wosapâ me wosapâ ġâtŋaŋe yâk yetġât den pat ya nânġâm taka yelemâ mem hanyotgomaihât galemŋetŋe kinġetâ ki mem hanyotgonomai. ¹⁰Yawu otġetâmâ nombotŋaŋe yuwu sânomai, “Bâe, hoŋ bawa yâhâp yuŋe taka hâhiwin kakġan katnenekmutâ sâtġum manmâ ġain ya muawot.” Yawu sâm bukulipyenjaŋe orop yeŋeâk heronja nanġanġim senja âlâlâ anġi ġunġi otmâ yâhânomai. Otmu yâk yetġât sâm torokatŋitġim oŋ giriŋ otnomai. ¹¹Yawu otġetâ hilâm kalimbu otmu âlâhât nombolâk ya pesuk sâmu imbâtġan hilâm kârikġan yanâmâ Anitâhât Wâtġât mâmâŋahât Heakŋe ge mâmâŋe otyitġimu yahatdomawot. Yahatmâ kinmutâ yan lohimbi nombotŋaŋe gotyetġambâ gam arinomai yaŋe yelemâ umutyenja arimu kinġityenjahât dondâ otnomai. ¹²Yawu otmutâ yanâk himbimâmbâ Yesuŋe den âlâ yuwu ekyotgowuap. “Yet yuân ġayet.” Yawu sâm ekyotgomu elem kulewoŋboŋ biwiŋambâ yâhâmutâ kasalipyetŋaŋe yelekġetâ sâtŋe otbuap.

¹³Yâhâromawot yanâk mososoŋ pato membuap. Memu emetyenja mem ġasuk tuhumu amon âlâek yaŋe putuk sâwuap. Otmu lohimbi matŋe 7,000 yongomu munomai. Muġetâ yanâmâ lohimbi nombotŋe ki hiliwahonomaiŋe Anitâhât kulem ya ekġetâ sâtŋe otmu yâkât nânġanġetâ

yahatbuap. ¹⁴Umatŋe yâhâp teteap yamâ pesuk yap. Yakât kakŋan kalimbuŋe yu tetewe sâm oap.

Aŋelo nombolân yâhâpŋaŋe bâiŋe lâmunŋe kunop.

¹⁵Aŋelo bât nombolân yâhâpŋe, bukuyenŋe bâiŋe yaŋe lâmun kunop. Kunmuâmâ aŋelo kiŋgitŋe orowâkŋe den kârikŋan yuwu sâŋetâ gemu nâŋgâwan. “Kutdânennŋe Anitâŋe nanŋe hâŋgângumu ge lohimbi yengât lok kutdâ manmâ tihityenŋe otmâ manbisâp yakât sâp emelâk tâlâhuap.” Yawu sâm mepaewi.

¹⁶Otmu lok kunŋe papato 24 ya Anitâ hawamgum tatmaiŋe yuwu sâm Anitâ kiki mewaŋgiwi.

¹⁷“O, Anitâ, Wâtgât Amboŋe. Embâŋân hân himbim ki kândikyotgonâmbâek tatmâ gaon. Otmâ tatmâ gamat. Sâp yiwereŋe yu topŋe katmâ lohimbi hânŋan kulemŋan manmâ arai yamâ gâŋe galemyenŋe pato otmâ yâhâwuap. Yakât nâŋgâmunŋe hân himbim pâroŋ oap.

¹⁸Yâhâ lohimbi nombotŋaŋe gâhât topge ekmâ nâŋgâhiiŋetâ gemu betgihim komolipge mem âlâlâ tuhuyekmai. Yawu otmâ orotmeme bâleŋe otmâ manmâ gai yakât matŋe yingiwe sâm oat. Matŋe yingiwe sâm otdâ kuk pato otmâ ahone sâm oai. Otmu gâŋe lohimbi kerek yengât biwiyenŋe ekmâ nâŋgâm matŋe yingiwuatgât sâp ya tâlâhuap. Yakât otmâ gâ mepaeheksain. Otmu sâp yiwereŋe yuâmâ poropete nombotŋaŋe gâhât tem lâum manmâ gawi, me lohimbi nombotŋaŋe gâhâlen biwi nâŋgân nâŋgânyenŋe kepeim manmâ gawi, yâkŋe hâmeŋe âlepŋe menomaihât sâp yu tâlâhuap. Yakât sâm gâ mepaeheksain.”

¹⁹Yawu sâm kiki mewaŋgiŋetâ Anitâhât opon kâmbukŋe himbimân tap yakât gahatŋe ya hindakmâ aŋ sâm kinop. Hindakmâ aŋ sâm kinmu yakât kâlehen girem den sâm kulemgum kalop yakât katipŋe ya tetekŋan otmu ekban. Yawu otmâ belek sâm himbim gunguruŋ sâm gelâk kândâk papato giop. Yawu otmâ yan mososoŋ pato memu hân hârohâk sân sân sâop. Yawu tetemu ekban.

Imbi âlâŋe naom memu puaiŋe nem kereŋgetbe sâm olop.

12 ¹Kulem âlâ himbimân yuwu tetemu ekban. Imbi âlâ hâk katipŋe mânupakmâ talop yakât kundenŋeâmâ sikopŋe siliŋ siliŋ sâm hâumap yawuya. Yâhâmâ omoŋgât emetsenŋe laŋiŋe pilâop yakât gotŋan kinop. Yâhâ kunŋe mâpuŋanâmâ pitu kâiân yâhâp tatbi. ²Otmu imbi yamâ tepdâek. Yawu gârâmâ naom ya membe sâm hâliliakmu hâhiwin nâŋgâm isem talop.

³Yawu olop yakât kulem âlâ himbimân yuwu tetemu ekban. Puaia kuriŋ bâleŋe yawuya. Kunŋeâmâ bât nombotgen yâhâp. Yâhâ kunŋe ya

ârândânâk lok papatoŋe ƚerendenƚ horaraŋgimai yawuyaŋe hârâtâhâk horaraŋgim talop. Yâhâ ƚilipŋeâmâ bât nombot nombot hârok. ⁴Yâhâ yaŋe himbimân pitu kâsipyongomu komot kalimbu otbi. Komot konok yamâ aksihâk hapeŋaŋe gâwâreyekmu pek sâmbân hânân gewi. Yâhâ komot yâhâp yamâ pilâyekmu yanâk tatbi. Otmu imbi yaŋe naom ya memupuaiaŋe nembe sâmbân imbi yakât gotŋan ba kinop. ⁵Yâhâ imbi yaŋe naom miop yaŋeâmâ hâmbâi lohimbi hârok yengât lok kutdâ manmâ tihityeŋe otbuapgât Anitâŋe emelâk sâmbân kalop. Otmu puaiŋe nembe sâmbân otmu sâp yan Anitâŋe sâmbân naom ya himbimân yâhâmâmâ orowâk talowot. ⁶Yawu otmu imbi yaŋeâmâ kingitŋahât otmâ sururuk sâmbân ari lok ki manmaiâŋen Anitâŋe yâkât kawemem heŋgeŋguwaŋgim kalop yan ariop. Yan arimu Anitâŋe tihityeŋe otmâ yâhâmu emetsenŋe 42 ya pesuk sâop.

⁷Yâhâ imbi yaŋe lok ki manmaiâŋen ariop sâp yanâmâ himbimân kapam pato teteop. Kapam pato tetemu yan aŋelo patoyeŋe, kutŋe Mikae sâmbân, yâkŋe aŋelolipŋe meyekmu puaiâ yakât komolipŋe ya yongom mem ge katyekbi. ⁸Mem ge katyekmâ himbimâmbâ watyekŋetâ hânân yuân gewi. ⁹Yawu gârâmâ puaiâ kunsain yâkât kutŋe yamâ Haknenŋan Sâmap, otmu kutŋe âlâmâ Satan, yaŋe lohimbi kerehâk kâityongom mem lohotŋe tuhunenekmap.

¹⁰⁻¹¹Otmu alata amutgen kinbi yaŋe yuwu sâŋetâ nâŋgâwan. “Satanŋe Anitâhât senŋan kinmâ haoŋmâ ârândânŋ nen Anitâhât komolipŋe den âiân katnenekmâ mem bâlenenekbe sâmbân gamap. Yawu gârâmâ Anitâŋe nanŋe sâreerenenekhâkgât hâŋgângumu gem nengât sâmbân muop ya mumuŋambâ mem yahalop. Yawu gârâmâ sâp yiwereŋe yuâmâ yâkŋe sâmbân yâkât aŋelolipŋe Satangât komolipŋe watyekŋetâ giai. Otmu Lama Nanŋe yâkâlen torokatmunŋe mâmâŋe otningimu Satan otmu yâkât hoŋ bawa me mitihât kasa takaŋetâ lohotŋe ki otmâ manbin. Yawu otmâ kârihem kinmâ Lama Nanŋe yâkât tem lâuwawŋim mepaewin. Mepaemunŋe yakât matŋe kasalipŋe taka nongoŋetâ muwin. Yawu gârâmâ Anitâ Kutdânennŋe wâtŋe pato tatbaŋgimappŋe nen mem heŋgeŋgunenekbuapgât mâtâp teteap. ¹²Otmu Lama Nanŋe ya mumuŋambâ mem yahalop yan Satan mem ge kalop. Yâhâ yakât dopŋeâk nenŋe Satangât hoŋ bawa ya mem ge katyekbin. Topŋe yawuhât otmâ himbimân gâtŋe yeŋe heronŋe otbaŋgim mepaem mannomai. Yawu gârâmâ hâmbâi Anitâŋe Satan mem ge katbuap yakât Satanŋe nâŋgâm kuk pato otmâ yakât matŋe sâmbân hânân ge lohimbi mem ge katyekbe sâmbân olop. Yawu gârâmâ yakât nâŋgâm tepnenŋe dondâ bâleap.” Yawu sâŋetâ nâŋgâwan.

¹³Yakât otmâ puaiŋe yuwu nâŋgâop. “Bâe, hânân gian yukât matŋeâmâ imbi yakât naom ya muâkgât nanŋan” yawu sâop.

¹⁴Yawu sâop yakât otmâ Anitâŋe sâmbân tiwa penŋamŋe yaŋe imbi ya

âlihitbanjiwi. Âlihitbanjiwetâ yahatmâ pâp pâp sâm lok ki manmaiângen Anitâne kawê heŋgeŋguwaŋgiop yan ariop. ¹⁵Arimu puaia kurin bâlene yaŋe imbi ya hilipguwe sâm laune aŋmu yapâ uwurup pato gam kioŋop. ¹⁶To yaŋe gam kioŋmâ imbi ya nem kereŋgetbe sâm olop. Yawu olop yamâ imbi yaŋe torokatmâ manmâ yâhâmu emetsenŋe 42 pesuk sâekgât Anitâne sâm pumŋe âlâne bâok sâm to ya lâum kurihiop. Lâum kurihimu imbi ya hâmeŋe kinop. ¹⁷Hâmeŋe kinmuâmâ puaiŋe ekmâ kuk bâlene olop. Kuk bâlene otmâ imbi yakât komolipŋaŋe Yesuhât den pat âlepŋe ya nâŋgâm mem biwiyenân katmâ Anitâhât tem lâum manbi. Komot yengât puaia yaŋe kuk bâlene otyiŋgim itit kiom tuhuyekbe sâm ariop. ¹⁸Ari saru sâtŋan kinop.

Soŋgo sâtŋe kârikŋe yamâ kunŋe nombolân yâhâp.

13 ¹Saru sâtŋan kinmâ halahumu soŋgo âlâ, sâtŋe kârikŋe, yaŋe saruâmbâ gamu ekban. Soŋgo sâtŋe kârikŋe yamâ ŋilipŋe bât nombot nombot hârok. Yamâ lok kutdâ yengât irimut horaraŋgimai ya ŋilipŋan konok konok horarakmâ talop. Kunŋe yamâ nombolân yâhâp yanâmâ Anitâ watmâ yâkât kawenân kinbe sâm yan ikŋe kutŋe konok konok kulemguaakmu talop. ²Yâhâ orotmemenŋe yamâ yinsiwet kârikŋe yawuya. Yâhâ kâiŋe bātŋe yamâ tiwa yawuya. Sâtŋeâmâ puaiâ sâtŋe yawuya. Yâhâ puaiâ ya emelâk ekban yakât wâtŋan kinmâ tem lâuwaŋgiop. ³Yâhâ soŋgo yamâ emelâk kasaŋaŋe kunŋe nombolân yâhâp yakât hohetyenân gâtŋe konok kuop. Kumu hepŋe pato ga kioŋmu wip sâm benŋe yaŋak sâwâewaŋgiop. Sâwâewaŋgimu lohimi hânŋan kulemŋan manbiŋe ya ekŋetâ sâtŋe ologât yâkâlen torokatmâ yâkât nâŋgâŋetâ yahalop. ⁴Nâŋgâŋetâ yahatmu yuwu sâwi. “Bâe, soŋgo kârikŋe bâlene âlâlâ kerek wangiyeksap. Yawu gârâmâ lok girawu yaŋe mem ge katbuap?” Yawu sâm soŋgo yakât nâŋgâŋetâ yahalop. Yawu gârâmâ soŋgo ya konok ki mepaewi. Soŋgo yakât amboŋe puaiâ yaŋe mâmâŋe otbaŋgiop yakât otmâ yâk yâhâp yâhâp nâŋgâyitgiŋetâ yahatmu mepaeyelekbi.

⁵Anitâne ya ki ekmâ sâyitgiopgât soŋgo yaŋe Anitâhât nâŋgâmu gemu mem ge katbe sâm yuwu sâop. “Anitâ ya emelâk wâtŋe biatmu mem ge katsan.” Yawu sâm ikŋahât nâŋgâmu yahalop. Yawu otmâ kârikŋe otmâ manmu emetsenŋe 42 ya pesuk sâop. ⁶Yâhâ soŋgo sâtŋe yaŋe Anitâ mem ge katbe sâm yakât sâm bâlewaŋgiop. Dop yawuâk himbimân manbi ya yengât sâm bâleyiŋgim manop. ⁷Yawu otmâ Anitâhât lohimi ya kuk otyiŋgim kerehâk mem lohotŋe tuhuyekmâ mem ge katyehop. Mem ge katyekmâ lohimi hânŋan kulemŋan manbi ya yengât kunŋe manop. ⁸Yakât otmâ lohimi nombotŋe Anitâhât pat ki otbi yamâ soŋgo yakât nâŋgâŋetâ yahalop. Yâhâ lohimi nombotŋe Anitâhâlen torokatmâ manbi yaŋeâmâ soŋgo ya ki mepaewi ya yengât topyene yuwu. Emelâk embânân Anitâne hân himbim ki kândikyotgop

sâp yanâk lohimbi yaŋe biwiyenŋe Lama Nanŋe kuŋetâ muop yâkâlenâk katmâ mannomai yâk yengât Anitânŋe nânŋâop. Yâk yengât nânŋâm kutyenŋe pepaen kulemgum Lama Nanŋe waŋmu memu manman kârikŋe yakât pat kuyingiop. Yawu. ⁹Otmu yenŋe den kulemguan yu sâlikum topŋe nânŋâŋetâ keterahâk.

¹⁰Lohimbi nombotŋaŋeâmâ hâhiwin kakŋan mannomai. Ya teteyiŋgiwe sâm otbuap yan ki misinguraknomai. Yawu otnomaiân kasalipyenŋe mem pâi emetŋan katyeknomai yan sâtŋum mannomai. Yâhâ nombotŋeâmâ kapamŋe mem yongonomai. Ya teteyiŋgiwe sâm otbuap yan âlâengen ki arinomai. Ya ihilâk yongonomai. Umatŋe ya teteyiŋgiwuawân yakât nânŋâm Yesuhâlen biwiyenŋe kepeim manmâ yâhânomai. Yawu otmâ manŋetâ Anitânŋe meyekbuap. Otmu umatŋe topŋe topŋe teteyiŋgiwuap yan yakât nânŋâm ki gorâyiŋgiwuap.

**Soŋgo sâtŋe kârikŋe âlânŋe lohimbi menduhuyekmâ
ikŋe kulem bâtyenŋan otmu meteyenŋan kalop.**

¹¹Otmu kulem âlâ yuwu tetemu ekban. Soŋgo sâtŋe kârikŋe âlâ ekban yaŋe hân tumuŋambâ pindilakmâ yahalop. Ŋjilipŋeâmâ lama lokŋahât ŋjilipŋe ekmain yawuya. Yâhâ denŋe enŋatŋe yamâ bau hulin yerâmunŋe hâok hâok sâmap yawu. ¹²Otmu yamâ emelâk anŋoânâk soŋgo sâtŋe kârikŋe ekban yaŋe emelâk mâmânŋe otbaŋgiop. Mâmânŋe otbaŋgiop yâkât lohimbi yaŋe nânŋâŋetâ yahatmu yâkâlen torokatmâ manŋetgât sâm ekyongop. ¹³Otmu Anitânŋe mâtâp maŋgum ki mem ge kalop yakât otmâ haonŋmâ ârândânŋ kulem topŋe topŋe meminiop. Yawu otmâ lohimbi senyenŋan kinmâ sâmu kâlâp pato âlâ himbimâmbâ ge hânân punduŋ sâmu ekbi. ¹⁴Yawu otmâ yakât lohimbi dondâ yuwu sâm kâityongop. “Yen soŋgo kunŋe sâwâeop yakât umutŋe hâwiŋetâ kundenŋe teteâk.” Yawu sâm yiŋgiop. ¹⁵⁻¹⁷Yawu sâm yiŋgimu Anitânŋe mâtâp ki maŋguyiŋgiop yakât otmâ yâkât tem lâum umutŋe ya hâwiŋetâmâ mâmânŋe otbaŋgimu yahalop. Yahatmâ ikŋe mepaem manŋetgât den sâm yiŋgiop. Den sâm yiŋgim lohimbi topŋe topŋe, geheŋe me yahat yahatŋe, kutyenŋe orop me kutyenŋe bia, iri sikum tatyŋgiop me umburuk manbi, ya kerehâk menduhuyekmâ ikŋahât kulem towatŋe bâtyenŋan otmu meteyenŋan kalop. Yawu katyiŋgimu yapâ gâtŋaŋe yâkŋak sot me senŋe âlâlâ ya ari puluhunomaihât dop ya teteyiŋgiop. Yawu otyiŋgimu yâkât nânŋâŋetâ yahatmu mepaem manbi. Yawu gârâmâ lohimbi nombotŋaŋe yâkât ki nânŋâŋetâ yahalop yakât otmâmâ matŋe yiŋgimu mem muwi. Yawu. ¹⁸Otmu yenŋe den kulemguan yu sâlikum nânŋâŋetâ keterahâk. Yâhâ soŋgo sâtŋe kârikŋe ya tetewuap yamâ dopŋeâmâ 666, dop yaŋeâmâ lok âlâhât kut ya miop. Yawu.

**Lohimbi kiŋgitŋe orowâkŋe Lama Nanŋe otmu
Âwânŋe yetgât nânŋâŋetâ yahalop.**

14 ¹Otmu ya pesuk sâmu kulem âlâmâ yuwu tetemu ekban. Pumŋe pato âlâ, kutŋe Sion sâmu, yamâ Yerusalem kapi yan tap

yakât dop yamâ himbimân tap. Lama Nanje yaŋe yan kinmu ekban. Otmu yanâmâ lohimbi dopyeŋe 144,000 Anitâŋe meyekmâ himbingât pat kuyiŋgiop yâkŋeâmâ yâkât senŋan kinbi. Kinmâ amboyâhâtyeŋe, Lama Nanje otmu Âwâŋe, yâk yetgât kutyetŋe yamâ yeŋe meteyenjan kulemguaqmâ kinbi. ²Otmu sâp yanâk munje yuwu tetemu nâŋgâwan. Tâlâm pato âlâ yerâmu munje pilâmap yakât dop, me himbim guŋgurur ōsâmu nâŋgâmain dop yawuya, me âlâmâ, lok dondâŋe menduhuakmâ waŋgam kunjetâ nâŋgâmain yawuya, yaŋe haŋâmbâ gemu nâŋgâwan. ³⁻⁵Otmu lohimbi 144,000 yaŋe soŋgo papato imbât otmu lok kunje 24 yaŋe Anitâhât dâtâpŋan kinbi yâk hawamyongom kinmâ Anitâ mepaem kiki mewaŋgiwi. Kiki mewaŋgiŋetâ nâŋgâwan. Otmu lohimbi yu yan yuŋeâmâ hânân yuân ihilâk mahilâk ki manbi. Yâkŋe uwawaŋe bia manbi. Otmu den perâkŋe me den guruk ki sâm manminiwi. Lohimbi yawuyaŋe Lama Nanjahâlen biwiyenjaŋe kepeim manmâ yâkât tem lâum manminiwiŋe Anitâ yet Lama Nanje yetgât pat manbi. Yawu otmâ yâk hawamyongom kinmâ Anitâ mepaem kiki mewaŋgiŋetâ yekban. Kiki yakât topŋeâmâ lok ihilâk mahilâk manbi yaŋe ki nâŋgâwi. Lohimbi Yesuhâlen torokatmâ manbi yâkŋak kiki yakât topŋe nâŋgâm mewaŋgiwi.

Anitâŋe aŋelolipŋe kalimbu hâŋgânyongomu denje sâm tetewi.

⁶Kulem âlâ yuwu tetemu ekban. Anitâŋe aŋelo âlâ hâŋgângumu haŋâmbâ pâp pâp sâm ari lohimbi hânjan kulemjan mansai yâk yeŋgâlen ari yuwu sâm ekyongop. ⁷“Yeŋe biwiyenje Yesuhâlen katmâ yâkât tem lâum manmâ embâŋân aŋgoânâk Anitâŋe pat kuyiŋgiop ya meŋet. Anitâŋe lohimbi topyeŋe ekmâ den sâm hâreyiŋgiwe sâm oapgât sâp pesuk sâwomap. Yakât otmâmâ yenâmâ yâkât tem lâuwangim yâk konok mepaenjet. Ambonenje Anitâŋe hân himbim kândikyotgop. Otmu âliwahap topŋe hânân kalop. Yakât yâk konok mepaem mannomai.” Yawu sâm ekyongop.

⁸Otmu yakât kakŋan aŋelo âlâ tetemu ekban. Yâkŋe yuwu sâop. “Kapi âlâ, kutŋe Bawilon sâm, yakât ambolipŋenja lohimbi nombotŋe hânjan kulemjan manmâ ariwi ya yeŋgâlen ariwi. Ari yeŋahâk orotmemeyeŋe kiŋgoŋ otbi ya yawuâk otŋetgât sâm kendâyiŋgiŋetâ nâŋgâyiŋgiwi. Yakât matŋeâmâ Anitâŋe itit kiom tuhuyekmu kâwurumŋe kinâk.” Yawu sâop.

⁹⁻¹¹Otmu yakât kakŋan aŋelo âlâ kalimbuŋe tetem yan den kârikŋe halahum yuwu sâop. “Lohimbi nombotŋenja soŋgo sâtŋe metŋe ikŋe otmu yâkât umutŋe nahân hâwiŋetâ golâ otmâ yahalop yâk yetgât nâŋgâŋetâ yahalop. Otmu yâk yetgât kulem yamâ bâtyenjan otmu meteyenjan kulemguaqmâ mansai ya yeŋgât Anitâŋe kuk pato otyiŋgim gap. Kuk otyiŋgimu yakât otmâ lohimbiŋe Lama Nanje muop yâkât aŋelo koko salek ya yeŋgât senyenjan kinjetâ kâlâp patoŋe seyekbuap. Seyekmu

sât gum manmâ yâhânomai. In yawu ki pesuk sâyîngiwuap. Sâp kâlep seyekmâ yâhâwuap.” Yawu sâop.

¹²Yâhâ yenâmâ biwi nângân nângânyeje Yesuhâlen katmâ Anitâhât den lâuwi yamâ ya yawuâk torokatmâ mannomai. Otmu biwiyeye yakât galemje oranjim mannomai.

¹³Yesuje Anitâhât gotņan kinopje yuwu sâ m êknohop. “Yoane. Gâ den yuwu sâ mune kulemgu. Lohimbi biwiyeye nâhâlen kepeim mansai yâk yengât kasalipyenaje nângânetâ bâlemu yongom mem âlâlâ tuhuyeknetâ munomai. Yamâ sâp âlâen yâkje manman kârikje memâmâ manman sânduhân manmâ yâhânomai.” Yawu sâop. Yawu sâmu Anitâhât Wâtgât mâmâņjahât Heakje yuwu sâ m ekuop. “Bulâņanâk yat. Yâhâmâ Anitâ hoņ bawanjim hâhiwin kakņan manmâ yâhânomai. Yawu gârâmâ hâmbâi Anitâņe nângâmu munomai yanâmâ bulâņe yîngiwuap.” Yawu sâop.

Himbimâmbâ gem lohimbi mem hâwuruyehowot.

¹⁴Kulem ya pesuk sâmu âlâ yuwu tetemu ekban. Anitâņe Yesu hâņgângumu âwurem gewuap yakât yuwu tetemu ekban. Yesuje kaperam âlâ golîņe tuhu tuhuje ya karakmâ, iri goleakmâ, âom kela bânņanâk tatmu elem kulewoņboņ kakņambâ giop. ¹⁵Otmu aņelo âlâņeâmâ Anitâ yâkâlebâ gemu ekban. Otmu yaņeâmâ aņelo âlâ elem kulewoņboņ yakât kakņan talop ya yuwu sâ m ekuop. “Bâiņ, bonņe memehât sâp yu tâlâhuap. Yakât otmâ âom kela yaņe nak kehetje mem hâwurum mânuņdâ pik sâek.” Yawu sâ m ekuop. ¹⁶Ekumu âom kela yaņe mem mânuņmu pik sâop.

¹⁷Yawu sâmu yanâk aņelo âlâ Anitâhât opon kâmbukņambâ pilâm giop. Yâkje tewetje sâtje welâk welâk ya mem giop. ¹⁸Mem gemu yakât kakņanâmâ aņelo âlâ alataen kâlâp um katminiop ya pilâm giop. Yaņeâmâ den kârikje sâ m aņelo tewet mem manop ya yuwu sâ m ekuop. “Hânân wain kehetje emelâk purup pato kinsap. Yawu gârâmâ gâņe tewet miakmâ ge hârem bonņe me. Ya mem mendârerâ toņe giâk.” Yawu sâop. ¹⁹⁻²⁰Yawu sâmu tewet miakmâ ge bonņe ya hârem mem mendâremu toņe yaņe gem hep olop. Hep otmâ waņga âlâ kapi yakât betņan kinop yan ge kinop. Yan ge kinmâ lak sâ m moseleakmâ hânân ge pik sâ m denġân pato olop. Yâhâ denġân yakât kâlepņeâmâ 300 kilomita yawuya olop. Otmu yakât tumuņeâmâ lok kinmu nekamņan otbuapġât dop olop. Yakât dopņeâk lohimbiņe kunyeje kârikje otmu orotmeme bâleje otmâ manmâ gai yakât matje meņetġât Anitâņe pilâyekmu genomai.

Ânelolipņe nombolân yâhâp yaņeâmâ bumbum âlâlâ ikņiâk ikņiâk mewî.

15 ¹Otmu yakât kakņan kulem âlâ yuwu tetemu ekban. Anitâhât opon kâmbukje himbimân tap yakât kâlehen aņelo nombolân yâhâp yaņe

kinjetâ yekmune sâtje olop. Yawu otmâ aņelo yaņeâmâ bumbum nombolân yâhâp ikņiâk ikņiâk mewi. Yâhâ bumbum yamâ Anitâņe matje bâiņe yingimu meņetâ bialâkgât. ²Ya mem kinjetâ yan saruwân yawuya pato ekban yamâ omoņânâk hewam sikopņe kumu siliņ siliņ sâmu topņe kuririņ sâmap yawuya olop. Yâhâ saru ginņan Anitâhât lohimbi yaņe iliwetmâ soņgo sâtje metje ya, otmu yakât umutņe nahân hâwiņetâ yahatmâ golâ olop ya, otmu soņgo sâtje kârikņe loggât dop 666 ya miop, ya yeņgât den kum mem ge katyekbi yaņe saru ginņan kinmâ buņam tâliwi. ³⁻⁴Yâhâ Moseņe Anitâhât tem lâum manop yâkât heroņe nâņgâm buņam mem tâliwi. Yâhâ âlâmâ Lama Nanņahât nâņgâņetâ yahatmu buņam yuwu sâm tâliwi.

“O Anitâ, kutdânenņe. Gâ wâtge pato dondâ tatgihiap. Âi memat yamâ mendâ âlepņe nandoroņe otmap. Orotmememehe ekmunņe ae seņ seņ, yae yoņgâe otmap. Gâņe lohimbi topņe topņe yeņgât kunyeņe otmâ tatmâ gaonņak tatmâ gat. Otmu tatmâ yâhâmbisân. Yakât otmâ himbimân taiņe, me nen hânân taiņe gâ konok mepaehekmain. Otmu kut patje sâm haņ tuhmunņe ârândâņ merândâņ otmâ imap. Gâ konok uwawapņe bia, âiloņgo loņgo tatmat. Yakât otmâ mepaehekmâ yâhânôm. Lohimbi hânņan kulemņan manmâ arain nengât tihitnenņe otmat yakât ga mepaehekmâ mannom.” Yawu sâwi.

⁵Otmu yakât kakņan âlâ yuwu tetemu ekban. Opon kâmbukņe himbimân tap yakât gahatņe ya hindakmâ aņ sâm kinop. ⁶Aņ sâm kinmuâmâ Anitâhât welâmņe ya hawangum sâņgum kâlep hikuņetâ ge hârândâņâk kinop ya tetemu ekban. Yâhâ yan soņgo papato imbât mumuhât dop bia hâlâņakmâ tatņetâ yekban. Yâhâ gotyeņan aņelo nombolân yâhâp kinbiņe sâņgumyeņe kaok bolaņ bolaņ mânuņakbi. Otmu dihinyeņan kâiņput goliņe tuhum âmbâkuņetâ giop. ⁷Otmu lohimbi orotmemeyeņe kiņgoņ otmâ manminiwiņe matje mem hâhiwin kakņan manņetgât soņgo pato âlâņe aņelo nombolân yâhâp ya kondo konok konok mem yingimu mewi. Otmu kondo ya kâlehen bumbum topņe topņe âlâku ikņiâk ikņiâk yaņe pik sâm iop. Yakât Anitâ manman amboņaņe matje sâm yingiwuapgât kondo ya mem kinbi. ⁸Yawu otmâ kinjetâ yan Anitâ laņiņe amboņe ikņe wâtņe pato tatbaņgimapņe kuk bâleņe olop. Yawu otmu opon kâmbukņahât kâlehen utun bâleņe sahaņop. Utun sahakmâ maņgumu opon kâmbukņahât kâlehen yâhânômâihât dop ki olop. Yawu otmu aņelo nombolân yâhâp yaņe kumâmâ bumbum bâleņe moseleņetâ ge lohimbi bâleņe yeņgâlen teteop. Otmu yakât kakņanâmâ kâlehen yâhânômâihât dop ya teteop.

**Bumbum moseleņetâ ge lok bâleņe yeņgâlen
umatje topņe topņe teteop.**

16 ¹Anitâņe aņelolipņe nombolân yâhâp ya yuwu sâm ekyongop. “Yen gemâmâ matje yingiwom yakât bumbum teteyiņgiâkgât

moselejetâ giâk.” Yawu sâ m hângânyongomu gewi. ² Anjoân hânân moselemu giop yakât topjeâmâ yuwu. Lohimbi nombotjeणे songo kârikjeणे yakât kulem towatjeणे meteyejan tuhuangim nahân umutjeणे hâwiñjetâ yahatmâ golâ olop ya mepaewi. Komot yañeâmâ bitâp me use kârikjeणे ya teteyinggiâkgât bumbum ya hânân moselemu giop.

³ Yâhâ aņelo yâhâpñajeâmâ kondoneणे mem saruân moselemu giop. Moselemu gemu saru yamâ lok hiliwahoneթâ hepyeणेणे gam gara gara otmâ korokjeणे pilâmap dop yawu olop. Yâhâ saruणे hepyeणेणे gara gara olop yakât kâlehen senjeणे âlâlâ tatbi yamâ kerek mum metewi.

⁴ Yâhâ aņelo kalimbuणेणे kondoneणे mem to senjan moselemu giop. To senjan moselemu giop yamâ aksihâk hepyeणेणे otmâ meteop. ⁵⁻⁶ Moselem yan Anitâ yuwu sâ m ekuop. “O Kutdâne, gâ embâñâmbâek tatmâ gamat. Otmu tatmâ yâhâmbisân. Yâhâ lohimbi bâleणे kuneणेणे kârikjeणे otmâ gâhât hâkâj otmâ orotmeme bâleणे otmâ manminiwi ya kerekjeणे matjeणे mem mum metejeणेgât hângânnohorâ ge moselemune giap. Moselemune gemu yan gâणे den sâon yakât bulâणे teteap ya nâņgâmune ârândâj oap. Yâhâ poropetelipeणे nombotjeणे yongom mem âlâlâ tuhuyekjeणे muwi. Mujeणे yan hepyeणे hânân giop yakât matjeणे gâणे hepyeणेणे yu yingirâ nejeणेणे dopjan oap. Ya nâņgâmune ârândâj oap.” Yawu sâop. ⁷ Yâhâ alata amutgen kinbiणे Anitâ yuwu sâ m ekujeणेणे nâņgâwan. “Bulâjanâk Anitâ Kutdânenणे gâ wâtge kârikjeणे tatgihimap. Yakât otmâ den âiân katyekmâ matjeणे yingirâ miai ya ekmunjeणे dopjanâk oap.” Yawu sâwi.

⁸ Yâhâ aņelo imbâtjeणे kondoneणे mem sikowân yan moseleop. Moselemu Anitâणे sâmu sikop yamâ pilâm irik irik sâ m kâlâpणेणे sem laj laj sâmap yawu otmâ sem meteyeणे. ⁹ Otmu kâlâp pato yaणे punduणे sâ m lohimbi ya dondâhâlâk seyeणे. Sem bâleyekmu nâņgâm nâņgâm iliwetmâ Anitâ bumbum amboणेणे yakât awat pilâwanģiwi. Yawu otmâ yâkâlen biwiyeणेणे ki kepeiwi.

¹⁰ Yâhâ aņelo momeणे yañeâmâ bumbum âlâ moselemu songo sâtjeणे metjeणे yâkât kaweणेणे giop. Gemu omoणे pato kum kepeim imu benjeणे lohimbi yâkâlen torokatbiणे hâhiwin pato nâņgâm nimbilamyeणेणे pânjan ihm hâreakbi. ¹¹ Yawu otmâ kuneणेणे kârikjeणे otmâ Anitâ himbim amboņahât awat pilâwanģim orotmemeyeणेणे bâleणे ya witgum otmâ manbi.

¹² Yâhâ aņelo nombolân konokjeणेणे kondoneणे mem to âlâ, kutjeणे Euparata sâ m, yan moselemu giop. Moselemu gemu to yaणे aksihâk saj kititiणे sâop. Saज kititiणे sâmu yan lok kuneणे nombotjeणे emetsenणे gahanembâ takanomai ya weņgât mâtâp meyiणेणे. ¹³ To ya saज sâmu yan puaiya yakât lauņambâ weke bâleणेणे yamâ kesuणे pâlâmणेणे yawuya gemu ekban. Âlâmâ nakjeणेणे mem umutjeणेणे hâwiñjetâ yahatmâ golâ olop yakât lauņambâ kioņmu ekban. Âlâmâ poropeteणेणे âlâ den perâkjeणेणे sâ m kâityongop yakât lauņambâ gemu ekban. ¹⁴ Otmu weke bâleणेणे dondâ

yaŋeâmâ kulem topŋe topŋe ya mewî, yaŋeâmâ lok kutdâ bâleŋe yâk yengâlen arim kapamgât kuk teteâkgât mâmâŋe otyingîetâ Anitâ kum mem ge katne sâŋ yakât menduhuakbi. Yawu tetemu ekban.

¹⁵Yâhâ den âlâ Yesuŋe yuwu sâop ya sâwe. “Nâŋe hâmbâi pârâk sâŋ sâŋâk takawom. Otmu nâhât pat mansai yenâmâ heweweŋ otmâ âlâlâyeŋe ya mem dunŋan tuhuakmâ mambotnihim mannomai. Aman pâlâmŋe ki inomai. Yenâmâ biwi nâŋgân nâŋgânyeŋe galemahom nâhât mambotmâ mitiwahom mannomai. Yawu otmâ manŋetâ nâ takawom yan ki aŋulaknomai. Yawu otmâ heroŋe otmâ manmâ yâhânomai.” Yawu sâop.

¹⁶Otmu kapam tetewuap yakât den âlâ torokatmâ sâwe. Weke bâleŋe yaŋeâmâ lok kutdâ dondâ mâmâŋe otyingîetâ kapi âlâ, kutŋe Amaheron sâŋ, yan menduhuakbi.

¹⁷Yâhâ aŋelo nombolân yâhâpŋaŋeâmâ kondoeŋe ya haŋân moselemu gemu yanâk Anitâŋe yuwu sâmu nâŋgâwan. “Bâiŋ, pesuk yap.” ¹⁸Yawu sâmu yanâk belek sâmu himbim guŋguruŋ sâop. Himbim guŋguruŋ sâmu yanâk mososoŋ pato miop. Mososoŋ nombotŋe memap yakât dop bia, wangim dondâ miop. ¹⁹Otmu kapi pato, kutŋe Bawilon sâŋ, yan orotmeme bâleŋe dondâ otmâ manminiwi. Yakât Anitâŋe nâŋgâmu bâlemu matŋe meŋetgât sâmu mososoŋ pato memu Bawilon kapi ya hioŋakmâ komot kalimbu otbi. Otmu ya hâlâŋmâ kapi tatbiâ yamâ biatmu kâwurumyeŋaŋak kinop. ²⁰Otmu saru tânâmŋan mâtuŋa pato tipiŋe tatbi yamâ aksihâk guhulakmâ meteop. Otmu pumŋe gimbâŋe ya hâlâŋmâ talop ya gurâ bâok sâŋ gulip otmâ meteop. ²¹Yawu otmu kât kârikŋe kândâk kândâk giop. Yaŋe gemâmâ lohimbî nombotŋe kât yaŋe kum tâtuk meyehop. Yâhâ nombotŋe âlâmâ kunyeŋe kârikŋe otmâ Anitâhât awat pilâm sâŋ bâlewaŋgiwi.

Imbi kondarâ yâkât topŋe

17 ¹Aŋelo nombolân yâhâp yaŋe kondoyeŋe mem manbi ya yengâlen gâtŋe âlâŋe yuwu sâŋ eknohop. “Garâ arire. Yu tetemu eksat yukât pâŋe konok topŋambâek nâŋgâhât tiripgohomune ek. Imbi yuâmâ imbi kondarâ. Yâkŋe ihilâk mahilâk manmâ to hâlâŋmâ kinsap. Yâhâ yiwereŋe tosaŋahât matŋe Anitâŋe waŋmu hâhiwin pato nâŋgâm yâhâwuapgât dop oap. ²Yawu gârâmâ imbi kondarâ yukât topŋeâmâ yuwu sâŋmune nâŋgâ. Lok papato sesengâlâkŋe imbi kondarâ yukâlen torokatmâ yâk orop senŋe âlâlâ aŋgi guŋgi otbi. Otmu orotmemeŋe bâleŋe otminiop ya yawuâk otmâ manbi. Yawu otbi yakât otmâ yaŋe biwiyeŋe mem hâlim tuhuyekmâ gaop. Topŋe yakât otmâ garâ tiripgohomune ek.” Yawu sâop.

³Yawu sâŋ dâinekmâ pumŋe âlâ lok ki manmaiâŋen yâhâwit. Yan yâhâmutŋe Anitâhât Wâtgât mâmâŋahât Heakŋe biwine mem purik

pilâmu kulem âlâ yuwu tetemu ekban. Imbi kondarâ yaŋe soŋgo sâtŋe metŋe yakât kakŋan yâhâmu yaŋe sokom talop. Soŋgo yamâ kuriŋ. Otmu yakât ŋilipŋe yamâ bât nombot nombot hârok. Yâhâ kunŋeâmâ nombolân yâhâp. Yaŋe Anitâhât kawenŋan kinbe sâm ikŋe kutŋe konok konok kulemguaqmâ talop. ⁴Otmu imbi yaŋeâmâ sâŋgum kuriŋ hârândânŋâk mânunŋahop. Mânunŋakmâ karanŋ karanŋ hahitŋaŋe tuhuŋetâ âilonŋo nandoroŋe olop ya pilahop. Otmu kâiput goliŋak tuhu tuhuŋe ya âmbâkuahop. Otmu bâhârâ yamâ goliŋak tuhum miop. Bâhârâ memu yanâmâ orotmemenŋe kiŋgoŋ topŋe topŋe ya ikŋe manmanŋahât bonŋe yaŋe yan pik ŋâtâk ŋâtâk sâm iop. ⁵Yâhâ metenŋanâmâ ikŋe kutŋe ya kulemgumu talop. Kut yamâ yuwu. “Bawilon kapi ambolipŋaŋe orotmeme kiŋgoŋ otmâ gawi. Yâhâ imbilipyeŋe yamâ imbi kondarâ. Yâk yengât mâmâyeŋe yamâ nâ.” Ikŋe kutŋe metenŋan yawu kulemgumu talop. Yâhâ kut ya lok âlânŋe ekmâ nâŋgâwuapgât dop bia. ⁶Imbi yaŋeâmâ emelâk lohimbi nombotŋe biwiyeŋe Anitâhâlen katmâ Yesuhât nâŋgâŋetâ yahalop yamâ kerek sâmu yongoŋetâ muwi. Yongoŋetâ muŋetâ yan imbi yaŋeâmâ yekmu âlepŋe otmu biwi hâlim pato olop. Yawu otmu ekmune sâtŋe otmu pârâk pilâwan.

⁷Otmu aŋeloŋe yuwu sâm eknohop. “Girawuhât nâŋgârâ ki orotŋe oap? Imbi yuâmâ soŋgo sâtŋe metŋe yaŋe sokomap. Yâk yetgât topyetŋe yuwu sâmune nâŋgâ. ⁸Soŋgo sâtŋe eksat yukât topŋeâmâ yuwu. Yâhâmâ emelâk hem nâpumân kioŋmâ gulip olop. Yapâ gâtŋaŋe hâmbâi yâhâpŋe yahatmâ gawuap. Gamâmâ lohimbi nombotŋaŋe Anitâhâlen ki torokatmâek yaehen manmâ gai. Ya yengât kutyenŋe yamâ emelâk Anitâŋe hân himbim ki kândikyotgowân manman kârikŋahât pepaen Yesuŋe ki kulemgum kalop. Lohimbi yaŋe soŋgo sâtŋe ya ekmâ yuwu sânomai. “Bâe, yuâmâ emelâk manmâ gam gulip olop. Yaŋe yâhâpŋe yiwerenŋe teteap.” Yawu sâm nâŋgâŋetâ âilonŋo loŋgo otbuap.

⁹Otmu aŋeloŋe torokatmâ yuwu sâm eknohop. “Den yan yukât bulânŋe tetewuap yakât topŋe ekmâ nâŋgânomai. Kunŋe nombolân yâhâp yamâ pumŋe nombolân yâhâp yakât dop. Yâhâ imbi yakât dowâmâ kapi pumŋe nombolân yâhâp yakât tânâmŋan talop ya. Yâhâ pumŋe nombolân yâhâp yakât dop yamâ lok kutdâ nombolân yâhâp. ¹⁰Yâhâ lok kutdâ yamâ momerâ yaŋe muwi. Yawu gârâmâ âlâmâ nombolân konokŋe sâp yiwerenŋe yu galemyeŋe otmâ mansap. Yâhâ bâiŋe yamâ hâmbâi tetewuap. Yâhâ tetewuap yanâmâ sâp tâlâwâk galemyeŋe otbe mâne Anitâŋe sâmu mumbuap. ¹¹Yawu gârâmâ soŋgo sâtŋe yamâ aŋgoânâk manmâ gaop. Yâhâ yiwerenŋeâmâ ki mansap. Gâmâlâhâmâ yahatmâ lok kutdâ nombolân yâhâp yâk yengâlen torokatmâ nombolân kalimbuyeŋe otmâ manbuap. Manmâ yâhâm kâlâwân arimu pesuk sâwuap. Topŋe yawu.”

¹²“Otmu ŋilipŋe bât nombot nombot hârok yeksat yamâ lok kutdâ bât nombot nombot yâk yengât dop oap. Yâkŋe yiwerenŋe ki mansai,

hâmbâi tetenomai. Tetem manjetâ sonjo sâtje yaŋe mâmâŋe otyiŋgimu orowâk torokatmâ tatmâ yâhânomai. Yâkŋe galemnyeŋe otmu sâp tâlâwâk mannomai yakât kakŋan mum biatnomai. ¹³Yâhâ mannomaiân nânŋân nânŋânyeŋe hikuakmâ sonjo sâtje yamâ yâkât wâtŋan kinmâ yâhânomai. ¹⁴Yâkât wâtŋan kinmâ yan Lama Nanŋe mum yahalop ya kune sâm yâk orop kasa oranŋim mannomai. Yamâ Lama Nanŋaŋe mumuŋambâ yahatmu âwâŋaŋe sâmu wâtje pato nandoroŋe tetewaŋgiop. Yawu otmâ lok topŋe topŋe manmâ gai ya yeŋgât kunyeŋe otmu lok kutdâ ya yeŋgât kunyeŋe pato mansap. Yakât otmâmâ kasalipŋe yongom mem ge katyekbuap. Yâhâ lohimi yaŋe biwiyeye yâkâlen katmâ manjetâ yakât Anitâŋe ikŋe pat kuyiŋgiop yâhâmâ yâkŋe lok kutdâyeŋe pato oapgât yâkâlen torokatmâ kasalipyeŋe yongom pesuk pilâyeknomai. Yawu.”

¹⁵Otmu aŋeloŋe torokatmâ yuwu sâm eknohop. “Yoane gâ emelâk eksat. Imbi kondarâ yamâ to hâlânâmâ kinsap. Yâhâ to yakât dopŋeâmâ yuwu. Lohimi komotŋe komotŋe hânŋan kulemŋan manmâ den topŋe topŋe sâmai ya yeŋgât dop oap. ¹⁶Otmu ŋilipŋe bât nombot nombot hârok eksat yamâ lok kutdâ yâk yeŋgât dop oap. Yâkŋe sonjo sâtje metŋe yâkâlen torokatmâ imbi kondarâ ya kasa otbaŋginomai. Kasa otbaŋgim imbi yakât lembân tâkŋe ya mem holaŋbaŋginomai. Mem holaŋbaŋŋinetâ hâk barak kinbuap. Yawu kinmâ itit kiom tuhuŋetâmâ kâwurumŋaŋak kinbuap. ¹⁷Otmu yamâ inâk ki tetewuap. Anitâŋe biwi nânŋân nânŋânyeŋan ya katmâ mem heweweŋ tuhuyekmu sonjo sâtje ya orowâk menduhuakmâ imbi kondarâ ya mem ge katnomai. Anitâŋe sâop yakât bonŋeâmâ yawu tetewuap.

¹⁸Otmu imbi kondarâ yamâ kapi pato tap yakât dop. Kapi pato yakât patoyeŋaŋeâmâ lok kunŋe hânŋan kulemŋan tatmâ arai yâk yeŋgât kunyeŋe otmâ tatmap.

Anitâŋe sâmu Bawilon kapi kâwurumŋaŋak kinop.

18 ¹Kulem ya pesuk sâmu yakât kakŋan kulem âlâ yuwu tetemu ekban. Aŋelo âlâ himbimâmbâ gemu ekban yakât wâtje pato tatbaŋgiop. Otmu gem yan yâkât laŋiŋe pato yaŋe hânân pilâmu laŋ laŋ sâop. ²Yâkŋe kârikŋe halahum yuwu sâop. “Kapi kutŋe Bawilon yamâ emelâk kâwurumŋaŋak kinsap. Yiwereŋeâmâ weke bâleŋe dondâ mansai. Otmu nâi bâleŋe ki neneŋe, sopŋan hepdâek, sâmai dop yawuya, ya pik sâm iap. ³Emelâk lohimi kiŋgitŋe orowâkŋe yâk yeŋgâlen torokatmâ orotmeme kiŋgoŋ otmâ gam biwi hâlîm otbi. Yawu otmâ manbi. Yâhâ lok kutdâŋe gurâ yawuâk orowâk orotmeme bâleŋe ya otbi. Lohimi nombotŋaŋe yâku aŋgi guŋgi otne sâmâmâ yawuâk yan torokatmâ hânŋat senŋe âlâlâ otmu bâleŋe topŋe topŋe otmâ manmâ gamai yawuya Anitâŋe kerehâk yongom tâtuk meyeŋop.”

⁴Yawu sâmu Yesuŋe yuwu sâop. “Yen nine komot Bawilon kapiân mansai ya yuwu sâmune nâŋgâŋet. Bawilon kapi ambolipŋaŋe orotmeme bâleŋe me kiŋgoŋ ya otmâ manmâ gamai yakât matŋe yinŋimune hiliwahonomosai. Yawu gârâmâ yen orowâk yongomaingât orotmeme bâleŋe ya pilâm pilâyekmâmâ nâhâlen ga torokatmâ manŋet.” Yawu sâm ekyongop.

⁵⁻⁶Yawu sâm aŋelolipŋe yuwu sâm ekyongop. “Kapi yukât ambolipŋaŋe orotmeme bâleŋe otbi yakât topŋe Anitâŋe kerek naŋgap. Yakât otmâmâ matŋe yu yinŋiap. Kapi yu ambolipŋe yengât orotmeme yamâ imbi kondarâ yengât orotmeme yawuya. Ya nâŋgâmune dondâ bâleap. Otmu kasalipyenŋe mem bâleyekbi. Yakât matŋe yâku yakât dopŋanâk mem purik pilâm yinŋinomai. Emelâk kapi ambolipŋaŋe menduhuakmâ orotmeme bâleŋe ya otbi. Yakârâmâ yâku kârikŋe otmâ matŋe kâpekyinŋinomai. ⁷Yâhâ emelâk kapi ambolipŋaŋe hop sambe kakŋan manmâ yehâhâlâk nâŋgâŋetâ yahatmu hâmeyeŋe bitminiwi. Yakât yengu matŋe tâŋ tâŋâk purik pilâm yinŋinomai. Yawu otnomai yakât kakŋanâmâ yâkŋe dondâ isem buiakmâ mannomai. Yâhâ yiwereŋeâmâ ambolipŋaŋe biwiyeŋaŋe yuwu naŋgai. “Bâe, nenâmâ yiwereŋe hop sambe kakŋan mansain. Yawu manmâ lohimi dondâ tânyongom mansain. Yâhâ imbi nombotŋaŋe kambut manmâ tep bâle nâŋgâm isem mansai. Yâhâ nenâmâ umatŋe âlâ hâtngowuapgât dop âlâ ki tap. Yakât otmâ hâk sânduhânâk manmâ yâhânom. Tep bâle nâŋgâm ki isem buiaknom.” Yawu naŋgai. ⁸Yakât otmâ sâmune pârâk sân sânak umatŋe bâleŋe topŋe topŋe yâk yengâlen tetewuap. Po pato tetewuap. Me bumbum, me aman kundat, me aman mesek topŋe topŋe ya teteyinŋimu hâhiwin pato nâŋgâm isem buiaknomai. Isem buiakmâ manŋetâ yan kasalipyenŋaŋe taka itit kiom tuhuyekmâ kapiyeŋe uŋetâ sewuap. Yakât umatŋe ya yinŋiwomgât dop tap.” Yawu sâop. Sâop yawuâk tetemu ekban.

⁹Kasalipyenŋaŋe taka kapiyeŋe uŋetâ siowân yanâmâ lok kutdâŋe aŋgoânâk manmâ gawiân orotmeme bâleŋe Bawilon kapi ambolipŋe ya orop otmâ gawi yaŋeâmâ kâlepŋan kinmâ kapi patoen ekŋetâ kâlâp sem utun duk duk sâm yahalop. Utun ya ekmâ yan isem tep bâle otmâ biwiyeŋe ahoakbi. ¹⁰Yawu otmu ekmâ kiŋgityenŋahât otmâ kâlepŋan kinmâ ekmâ yuwu sâwi. “Bâe, bâe, Bawilon kapi patoen yan hop sambe pato kinop. Yâhâ yiwereŋeâmâ pârâk sân sânak kasalipyenŋaŋe taka matŋe yinŋiai. ¹¹Yâhâ aŋgoânâmâ yâk orop senŋe âlâlâ aŋgi guŋgi otmâ gem yâhâm manbi. Yâhâ yiwereŋeâmâ emelâk manbi ya pilâm hou latmâ mansai.” Yawu sâm tep bâle otmâ isewi. ¹²Yâhâ torokatmâ yuwu sâwi. “Aŋgoânâmâ Bawilon kapi pato yakât biwiŋan hop sambe pato iminiop. Ehekŋe ki ehekŋe, nâŋgân nâŋgânŋe ki nâŋgân nâŋgânŋe, senŋe âlâlâ topŋe topŋe tuhuwi. ¹³Yawu tuhumi mem manŋetâ wuân me wuân

âlâhât pâin guin âlâ bia, senje âlâlâ topnje topnje ya kerehâk tatyngiop. Otmu kapi kâriknje bâleje. Kasalipyenje mem ge katyeknetâ yâk yengât amutgen manmâ hoj bayiŋim gawi. Yâhâ sâp yiwereje yuâmâ kerek biatyngiap.

¹⁴Bâe, senje âlâlâ topnje topnje mem hop sambe kakŋan manminiwi. Yâhâ nep topnje topnje torokatmâ tuhuwi yiwereje ya emelâk biatmâ kititij yap. Otmu senje âlâlâ yu me ya ekŋâlem angi guŋgi otmâ manbi. Ya gurâ kerek kititij yap. Otmu yukât kakŋan yâhâpne âlâ torokatmâ tetewuapgât dop âlâ ki tap,” yawu sâwi.

¹⁵Otmu lok nombotnje kapi kâlepnehebâ taka yan âi topnje topnje tuhum hâmeje papato meminiwi yaŋeâmâ “Kâlâp yuŋe punduŋ sâm senenekmap,” sâm yakât kâlepnehen kinmâ ekbi. ¹⁶Yawu ekmâ kinmâ yuwu sâwi. “Bâe, bâe, kapi yuâmâ aksihâk kiom balu balu oap. Emelâhâmâ Bawilon ambolipne, me buku nombotnje kâlepnehebâ takawi yanâmâ hâk katipne kulem topnje topnje yawuya mânunakmâ manminiwi. Otmu kâiput topnje topnje ya goliŋak tuhum âmbâkuakbi ya ekŋâlem yawuya mem bam gam otbi. ¹⁷Yawu otminiwi yakât matjeâmâ yiwereje yu meŋetâ eksain.” Yawu sâwi.

Otmu waŋga ambolipne, me nep loklipyeneje waŋgaen kinmâ ekbi. Otmu nep lok nombotneje hikinângen kinmâ ekbi. ¹⁸Lok ya kerehâkne kâlepne kinmâ senyenejak pilâm ekmâ yuwu sâwi. “Bâe, kapi yan ya yu mon? Senje âlâlâ ya kerehâk gulip otmâ meteap. Hâpuwân pekatne sem yawu tuhuap. Bâleje dondâ oap.” Yawu sâwi. ¹⁹Yawu sâŋetâ biwiyeje orotok sâop. Otmu yakât tep bâle nâŋgâm yan kou kendâm ahowi. Isem tep bâle nâŋgâm yan torokatmâ yuwu sâwi. “Bâe, kapi pato enda eksain. Endaje âlâlâ ya kerehâk biatmâ kititij yap. Yamâ nen waŋga ambolipne âlâengembâ tohom kapi yanâk angi guŋgi otmâ yapâ tewetsenje pato dâim hop sambe kakŋan manne sâm gain. Ya yiwereje kâlâpne mem hote alikne tuhuap. Yakât girawu otnom? Me wosapâ ari tewetsenje yawuya menom? Ya pesuk yap yukâ.” Yawu sâm isem buiakmâ kinbi.

²⁰Yawu teteyngiop yakât aŋelo yaŋe yuwu sâop. “Yen emelâk poropete nombotne manbi, otmu aposolo manbi, otmu Anitâhât komot otmâ yâkâlen torokatmâ manbi, yenâmâ kapi yu ambolipneje kasa otyngim mem gem katyekbi. Mem ge katyeknetâ yakât matje yu Anitâne yngiap yakât yen herone kakŋan manmâ yâhânomai.” Yawu sâop.

²¹Yawu sâmu aŋelo wâtne kârikne tatbaŋgiopne kât pato âlâ mem yahatmâ saru tumuŋan pilâmu giop. Gemu yanâk yuwu sâop. “Nâŋe pilâmune giap. Yakât dopneâk Anitâne kapi pato Bawilon yukât ambolipne ya yawuâk pilâyekmâ gem tepyeje kum huhumu gulip oai. Gulip otŋetâ kâwurumyenejak kinsap. ²²⁻²⁴Emelâhâmâ Bawilon yan imbi angi guŋgi otmâ manbi. Otmu kepgât senje âlâlâ topnje topnje mem

ekŋâlem kinmâ oŋ giriŋ kakŋan manbi. Hop sambe kakŋan manbi. Âli hawat topŋe topŋe ya meŋetâ lohimbi dondâŋe ya ekmâ yu bonŋe mon sâm yan nâŋgâm tâpikgum manmâ gawi. Yakât otmâ lohimbi hânŋan kulemŋan tatmâ ariwiŋe yâk yeŋgâlen torokatmâ biwiyeŋe hikuakmâ manbi. Yawu manmâ gam hop sambe pato teteyiŋgimu âlâlâhât ki pâinmâ manbi. Otmu heronŋe otmâ buŋam me kep topŋe topŋe tuhum eŋgat nombotŋe watmâ yakât yeŋahât sâm mepaeakmâ manbi. Otmu yeŋahât nâŋgânetâ yahatmu hâkyeŋe mepaeakmâ manbi. Yakât otmâmâ Anitâ poropeteliŋe nombotŋaŋe yâkât den sâm tetem ekyongowi. Den sâm ekyongoŋetâ nâŋgânetâ gemu yongoŋetâ kerehâk mum metewi. Emelâk Anitâhât komot ya mem ge katyekmâ mem âlâlâ tuhuyekbi yakât matŋeâmâ yâku yu teteyiŋgiap. Sâp yiwerenŋe yuâmâ manman ya emelâk biatmâ kititiŋ yap. Emelâk hân yuân torokatmâ âi topŋe topŋe mem yeŋahât nâŋgânetâ yahatmu manmâ gawi. Sâp yiwerenŋe yu gurâ biatmâ kititiŋ yap. Kapi yu yâhâpŋe mem miwirikuŋetâ tetewuapgât dop âlâ ki tap. Yawu.” Yawu sâop. Aŋeloŋe kât pilâmu saru tumuŋe kâlêhen giop yaŋe yakât topŋe sâm teteap.

Anitâŋe matŋe yiŋgiop yakât otmâ ikŋe lohimbiŋe mepaewi.

19 ¹Ya ekmune pesuk sâmu yakât kakŋan den âlâ yuwu nâŋgâwan. “Lohimbi kiŋgitŋe orowâkŋe menduhuakmâ tatmâ Anitâ otmu Kutdânenŋe Yesu yâk yetgât gotyetŋan kinmâ Anitâ heronŋe otbaŋgim yuwu sâm mepaewi. ²“O, Anitâ, Wâtgât Amboŋe, Gâŋe yu ya otbe sâm ya otdâ âlepŋe nandoroŋe otmap. Tihitnenŋe otdâ gâhât amutgen manman sânduhân manmâ yâhânom. Yâhâ imbi kondarâ yâkŋe orotmeme bâleŋe otminiop. Otmu buku nombotŋaŋe yawuâk otŋet sâm kendâyiŋgim gaop. Yakât matŋe gâŋe yu waŋdâ mem pesuk yap. Yawuhât mepaeheksain. Otmu gâhât komot nombotŋe gâhâlen biwiyeŋaŋe kepeim manbi yamâ imbi kondarâ yaŋe kasa otyiŋgim yongomu muwi. Yakât gâŋe matŋe yu waŋmu mem pesuk yap. Yakât otmâ gâ mepaeheksain. ³Gâŋe kapi pato yu amboliŋe matŋe yiŋgimu kâwurumŋaŋak kinsap. Yukât kakŋan yâhâpŋe miwirikum torokatmâ mannomaihât dop âlâ ki tap. Yakât otmâ heronŋe otgihaiin.” Yawu sâwi.

⁴Otmu lok kunŋe 24 otmu soŋo papato mumuhât dop bia yaŋe Anitâ mepaem yuwu sâwi. “Âlepŋe dondâ nenŋe Anitâ konok mem mepaene. Ya bulâŋanâk.” Yawu sâwi.

⁵Otmu yâk yeŋgâlen gâtŋe âlâŋe yuwu sâmu nâŋgâwan. “Yenâmâ Anitâ hoŋ bawaŋgim lauŋe lâum yâkâlen biwi nâŋgân nâŋgânyeŋaŋe kepeim mansai. Yen lok topŋe topŋe, lok geheŋe me kutyenŋe orop, yen kerehâk menduhuakmâ Anitâ konok sâm mepaem manŋet.” Yawu sâwi.

⁶Yawu sâŋetâ yanâk den âlâ yuwu tetemu nâŋgâwan. Himbimân gâtŋe dondâŋe menduhuakmâ tatmâ Anitâ mepaenjetâ munyeŋe nâŋgâwan.

Munyeñeâmâ himbim guŋguruŋ sâmap yawu, me to tâlâm pato yerâmu munje pilâmap yawu. Yawu otmâ yuwu sâwi. “O, Anitâ, Kunnene pato, Manman Amboŋe, gâŋe tihitnenje otmâ tatmâ yâhâmbisân. Yakât otmâ gâ mepaeheksain. ⁷⁻⁸Otmu lohimbi miakmâ herone otmâ mansai yakât dopneak gâŋe lohimbi nombotje Lama Nanje yâkâlen biwiyenaje kepeim manmâ gawi yakât pat kuyiŋgiop. Pat kuyiŋgiop ya Lama Nanjanje meyekmâ ikje manman kapiân mem ari katyekmu heron maron otmâ manmâ yâhânomai. Yakât sâp yu tâlâhuap. Yâhâ lohimbilipje sâŋgum kaok bolaŋ bolaŋ mânunjakmâ mambotmâ kinsai. Sâŋgum kaok mânunjakmâ kinsai yamâ manman uwawapje bia manmâ gawi yakât dop. Yakât otmâ mepaeheksain.” Yawu sâwi.

⁹Yawu sâŋetâ aŋeloŋe yuwu sâm eknohop. “Den yuwu sâm ekgohomune kulemu. “Lama Nanjanje yiwerene lohimbilipje pat kuyiŋgiop yâk orop meyekmâ bāt kuaŋgim heron maron otmâ yâhânomai yakât sâp tâlâhuap. Lama Nanjanje yakât bulâŋe mem tetemu lohimbiŋe yâk orop biwiyenaje kepeiakmâ konohâk otmu herone kakŋan manne sâm oai yakât sâm ekyoŋgorâ tep âlep nâŋgâŋet.” Den ekgohoan yuâmâ Anitâŋe sâop.” Yawu sâm eknohop.

¹⁰Den yawu sâm eknohomu nâŋe aŋelohât gotŋan bam mepaewe sâm otban. Yawu otmune yuwu sâm kunihop. “Kâmbuk. Pilâ. Gâ otmu gâhât bukulipge yenâmâ Anitâhât hoŋ bawa, Anitâhât lauje lâum hoŋ bawaŋgimai. Otmu nâ gurâ yawuâk hoŋ bawaŋgiman. Yesu yamâ Anitâhât nanje bonje. Den ekgohoan yuâmâ Anitâhât Wâtgât mâmâŋahât Heakje mâmâŋe otnihim biwine mem hoŋ hoŋ tuhunekmu den yu ekgohoan. Yawu gârâmâ yen me nâ yamâ Anitâ otmu Yesu yâk yetgâlâk nâŋgâm mepaeyelekmâ yâhânom.” Yawu sâm eknohop.

Sonjo sâtje metje bukuŋâit pilâyeleketâ hemân giowot.

¹¹Himbim pâron sâmu yakât biwiŋan yuwu ekban. Beâsi kaok kaok âlâ ekban. Lok kakŋan talop yakât topneâmâ yuwu. Anitâŋe âi sâm waŋop ya biwiŋaje kepeim galemguŋ heŋgeŋgumap. Yâhâ lok yengât orotmemeyeŋe sâwuap ya bulâŋanâk. Yâkneâmâ lohimbi den âiân katyekmâ mem kâsipyongowuap. Mem kâsipyongomu ârândâŋ merândâŋ otbuap. Yâhâ yâkneâmâ matje menomai yakât topje katbuap. ¹²Yâkât senjeâmâ kâlâp nimbilamje yawuya. Yâhâmâ lok kutdâŋe ŋerendenje goliŋak tuhuwi yawuya yaŋe kunŋan horatbaŋŋinetâ tatmu ekban. Yâhâ ikje kutje yamâ ikŋahâk naŋgaŋgimap. Lok âlâŋe ki nâŋgâwaŋgimap. ¹³Yâhâmâ sâŋgum kaok kâlep mânunjahop yaŋe ge hârândâŋ sâm kinop yamâ heŋjak pato. Yâkât kutje âlâmâ yuwu sâmai. “Anitâhât Kâi Toka.” Yawu.

¹⁴⁻¹⁶Otmu lohimbi bâleŋaje matje meŋetgât Anitâŋe sâop yakât otmâ lauŋambâ tewet sâtje nombot nombot nelaŋ nelaŋ yaŋe ge kinop.

Yaŋe mem lohimbi sambe galemyongom hâhiwin yingimu umutyen̄e arimu kiŋgityen̄ahât otmâ hu halak tuhuwi. Otmu sâŋgum kaok yan otmu ârâŋan yuwu kulemgun̄etâ talop. “Lok top̄ne top̄ne manmâ gai ya yengât kunyene. Otmu lok kutdâ ya yengât kunyene pato mansap.” Yawu kulemgun̄etâ talop. Otmu yâkne sâmu himbimgât kapam lok dondâne yâkâlen menduhuakbi. Menduhuakmâ yanâmâ hâk katip̄ne kaok bolaŋ bolaŋ ya mânun̄akmâ beâsi kaok kakŋan tatmâ hawamgum Kutdâyene orowâk lok bâlene yongone sâm tohowi.

¹⁷Menduhuakmâ tohoŋetâmâ aŋelo âlâ tetemu ekban yaŋeâmâ sikop senŋan kinop. Sikop senŋan kinmâ kâe kâe nombotŋane pâp pâp sâm haŋân gam ariwi ya yongonmâ yuwu sâm ekyongop. “Anitâne sâp pato kalop ya tetewe sâm oap. Yakât otmâ yen kerek taka menduhuakŋet. ¹⁸Yâhâ lok bâlene komotne komotne beâsi kakŋan tatmâ taka ahone sâm oai. Ahom yan himbimgât kapam lokne yongom tâtuk meyeknomai. Yongom tâtuk meyekŋetâmâ yene taka nem meteyeknomai.” Yawu sâm ekyongop.

¹⁹Yâhâ soŋgo sâtne metne otmu lok kutdâ manbi yâkne kapam ku ku loklipyene ya hâruekŋetâ kerehâk yongone sâm menduhuakbi. Yakât otmâ lok beâsi kakŋan talop, kutne “Anitâhât Kâi Toka,” yâkne ikne kapam lok hâruekmâ orowâk menduhuakmâ yongone sâm otbi. ²⁰Yâhâ soŋgo sâtne metne yaŋe ikne hoŋ bawa ya aŋgoân mâmâne otbaŋgimu yâkne kulem top̄ne top̄ne mem lohimbi kâityongop. Kâityongom ikŋahât kulem towatne bâtyeŋan otmu meteyeŋan towat kalop. Yakât otmâmâ lohimbi kiŋgitne orowâkne yâk yetgâlen torokatmâ soŋgo sâtŋahât umutne hâwim mepaeyelekbi. Yawuhât himbimgât kapam lok yaŋe yâhâp yâhâp ya pilâyelekŋetâ hem top̄nehen yaken gemutâ kâlâpne seyelehop. ²¹Otmu lok beâsi kakŋan talop yâkât laun̄ambâ tewet kâlep, sâtne nombot nombot nelaŋ nelaŋ yaŋe mem kasalip̄ne hâreyekmu mum metewi. Mum meten̄etâ kâe kâene taka nem meteyekbi.

Satan ya kum sâhâm pilâmu iop.

20 ¹Ya pesuk sâmu yanâk aŋelo âlâ himbimâmbâ gemu ekban. Aŋelo yaŋe gem puaia, yakât kutne âlâmâ Satan, ya sâhâwe sâm tâk kârikne mem giop. Tâk kârikne miakmâek hem nâpumângen kioŋop. ²⁻³Kioŋmâ ge Satan kum sâhâm pilâmu yambu 1,000 yakât biwiŋan im ariop. Im arimu yambu 1,000 ya pesuk sâmu holaŋmu gamâmâ sâp tâlâwâk biwiŋan lohimbi kâityongop.

⁴⁻⁶Kulem ya pesuk sâmu kulem âlâ yuwu tetemu ekban. Anitâhât gotŋan lohimbi dondâne menduhuakmâ kinjetâ yekban. Yâkneâmâ lohimbi meyekmâ den âiân katyekmâ sâm hâreyiŋŋetgât Anitâne âi ya sâm yingio. Komot ya yengât top̄neâmâ yuwu. Yâkne aŋgoân Anitâhât den ya tâŋ tâŋâk lâum manbi. Yawu manmâ Yesu ki betguwi. Me lok

bâleŋaŋe soŋgo sâtŋe metŋe otmu ikŋe umutŋe hâwim katbi ya yetgât ki nâŋgâyitgim mepaeyelekbî. Me yâkât kulem towatŋe ya meteyenjan me bâtyenjan ki katŋetâ talop. Yawu otmâ betyitgim manŋetâ yakât yâk yetgât hoŋ bawalipyetŋaŋe kasa otyiŋgim engatyenŋe hâreŋetâ muwi. Otmu yâkŋe aŋgoân mumuŋambâ yahatmâ Yesu Kiristohâlen torokatmâ yâkât komot galemyongom tepyenŋe heronŋe otmu manŋetâ yambu 1,000 olop. Yâhâ aŋgoân yahatbi yaŋeâmâ Anitâ yet Yesu Kiristo yâk hoŋ bayitgim mepaeyelekmâ Yesu orop tatmâ yambu 1,000 ya torokatmâ manmâ yâkât komot galemyongom manbi. Otmu yakât kakŋan himbimân manman kârikŋahât pat otbi yakât otmâ hiliwahom hem nâpumŋan ki gewi. Yambu 1,000 ya pesuk sâmu lohimbî nombotŋe âlâŋe mumuŋambâ yahatbi.

Yambu 1,000 pesuk sâmu Satanŋe yâhâpŋe tetem lohimbî kâityongop.

⁷Yambu 1,000 pesuk sâmu yakât kakŋan aŋelo âlâŋe hem pato ya nâpum kurumbu yakât kâlehen kioŋmâ ge Satan mem holaŋop. ⁸Mem holaŋmu yapâ yahatmâ gamâmâ lohimbî nombotŋe hânŋan kulemŋan manmâ Yesuhât hâkâŋ otbi ya kâityongomu lohotŋe otŋetâ yan dâiyekmâ manop. Yawu otmâmâ kâsipyongomu komot yâhâp otbi. Âlâ, kutŋe Goho sâmu, âlâmâ kutŋe Mahoho sâmu, yâk kerekŋe Yesuhât hâkâŋ otmâ manbi. Yâkŋe menduhuakŋetâ dopyenŋe saru ginŋan sak ekmain yakât dop. Ya sâlipyongonongât dop âlâ ki otbuap. ⁹Yaŋe menduhuakmâ taka Anitâŋe ikŋe lohimbî wawaeyehop ya kerek hilipyongone sâmu hawamyongowi. Hawamyongom kinŋetâ Anitâŋe sâmu yan himbimâmbâ kâlâp punduŋ sâmu ge sem gâwu gâwu tuhuyehop. ¹⁰Kâlâpŋe sem meteyekmu pesuk sâmu Anitâŋe amboyenŋe Satan ya mem hem nâpum kâlehen pilâmu giop. Otmu soŋgo sâtŋe metŋe otmu hoŋ bawaŋe mâmâŋe otbaŋgimu den perâkŋe sâmu kâityongop ya yâhâp yâhâp emelâk pilâyelekmu giowot ya yetgâlen gem torokatmu kâlâpŋe seyekmu hâhiwin pato nâŋgâwi. Otmu hâhiwin ya pesuk sâmuŋiwuapgât dop âlâ ki tap. Hâhiwin dondâŋan manmâ yâhâmbisâi.

Anitâŋe lohimbî kerekŋe otbi mewî yakât den sâmu hâreyiŋgiop.

¹¹Kulem ya pesuk sâmu âlâ yuwu tetemu ekban. Anitâŋe kakŋan tatat kaok bolaŋ bolaŋ yan ge tatmu ekban. Ge tatmu yan hân himbim dâiakmâ pilahowot. ¹²⁻¹³Otmu lohimbî in muŋetâ kurihiyekbî, me saruŋe neyehop, me girawu girawu tuhuyekmu muwi, lok geheŋe me lok kutyenŋe orop, ya kerehâk mumuŋambâ yahatmâ yâkât gotŋan kinŋetâ yekban. Kinŋetâ Anitâŋe pepa topŋe topŋe ya mem mewalakum lohimbî golâ manbiân yan otbi mewî yakât topŋe kulemgumu tatmap yapâ ekmâ mem sâlikuop. Otmu Anitâ ikŋak pepa ya mem sâlikumâmâ otbi mewî ya yengât topyenŋe ekmâ âlâku ikŋiâk ikŋiâk den âiân katyekmâ

matŋe yingiop. ¹⁴Otmu lohimbi nombotŋe hem kâlâpŋât pat otbiŋe yan gem torokatmâ sâp kâlep manmâ yâhânomai. Yâkŋe âlâ holaŋakmâ hâk sânduhân mannomaihât dop âlâ ki tap ¹⁵Yâhâ Anitâŋe ikŋe pat kuyingiop ya yeŋgât kutyeŋe kulemgumu tatmap yaŋeâmâ yâhâpŋe yakât kakŋan hiliwahonomaihât dop âlâ ki tap. Yaŋeâmâ manman kârikŋe yakât kapiân ari tatmâ heronŋe kakŋan manmâ yâhâmbisâi.

Anitâŋe sâmu hân himbim aŋgo teteowot.

21 ¹Ya pesuk sâmu hân himbim hânŋiŋe ya Anitâŋe sâmu bialop. Otmu yâhâpŋe sâmu hân himbim âiŋe tetemu ekban. ²Otmu Anitâŋe kapi âiŋe tuhuop, kutŋe “Yerusalem Aŋgo” sâm yaŋe himbimâmbâ gemu ekban. Kapi ya ekmune âlâ kândâkdâ olop. Otmu nenŋe imbi miakne sâm otmâ meŋâleakmain yakât dopŋeâk kapi ambolipŋaŋe meŋâleakbi. ³Otmu aŋelo âlâŋe yuwu sâmu nânŋâwan. “Kutdânenŋe Anitâŋe lohimbi orop haonŋmâ ârândânŋ tatmâ tihityeŋe otmâ yâhâwuap. Yawu otmâ yâk orop biwi nânŋân nânŋânyeŋe hikuakmâ konohâk otmu manmâ yâhâmbisâi. ⁴Yawu manŋetâ yâkŋe sâmu umatŋe topŋe topŋe yâhâpŋe ki teteyingiwuap. Me hâhiwin nânŋâm ki torokatmâ mannomai. Me ki mum kou kendâm ahonomai. Me yâhâpŋe gilâp âlâ ki iseanginomai. Wawaeyekmâ hâk sânduk yingimu tep âlep nânŋâm heronŋ maronŋ kakŋan manmâ yâhânomai.” Yawu sâop.

⁵Yawu sâmu Anitâ Kutdânenŋaŋe yuwu sâmu nânŋâwan. “Sâmune emelâk âliwahap kerek biatsai. Yakât otmâ aŋgo kândikyongowoman. Den yan yu bulâŋanâk. Yakât otmâ yeŋe nânŋâm biwiyeŋan katmâ manŋetâ biwiyeŋe ki gewuap. Yawuhât den yan yu kulemgum katdâ talâk. ⁶Nâŋe embânŋambâek hân himbim ki kândikyotgowan yapâek tatmâ gan. Niniâk kârikŋeâk tatmâ gan. Otmu tatmâ yâhâwom. Âlâlâhât topŋeâmâ nâ. Otmu nâhât sâtŋât teteopŋât nâhât sâtŋât biatsap. ⁷Lohimbi nombotŋe nâhâlen torokatmâ ki lohotŋe otbiŋe manman kârikŋahât to nene sâm otŋetâmâ âlepŋe nâŋe torokatmâ hâmeŋe barak yingimune nem yâhânomai. Otmu lok âlâ me âlâŋe nâhâlen biwiyeŋaŋe kepeim mannomai ya yeŋgât nâŋe nine nanne baratne bulâŋe sâm meyekbom. ⁸Yawu gârâmâ lok bâleŋe yeŋgât topyeŋe yuwu. Bukulipyenŋaŋe nânŋâm bâleyingimâihât lohimbi nombotŋaŋe nâhât den pilâm hâkyeŋe ihiwe ihiwe otmu dâiakmâ hurunduŋ sâm ariwi. Yâhâ nombotŋaŋeâmâ biwi nânŋân nânŋânyeŋaŋe nâhâlen kepeim ki manŋetgât ihilâk tuhuyekbi. Nombotŋaŋe den perâkŋe sâm kâirahowi. Me den miangwiwi. Me den gurukŋe sahaŋgiwi. Yâhâ nombotŋe kâwâ konda otmâ manbi. Me imbilipyenŋe betyeŋehen kionŋbi. Me loklipyenŋe betyeŋehen kionŋbi. Yâhâ nombotŋaŋeâmâ karasuŋa, me lok yeŋgât sait, me hawat topŋe topŋe meminiwi. Yâhâ nombotŋe âlâŋeâmâ Porom Lâpio topŋe topŋe tuhum kânâŋgâŋetâ kinmu yakât nânŋgâŋetâ bulâŋe otmu yâkâlen biwiyeŋaŋe

kepeim manbi. Lok yawuyaje hem nâpum kâlehen geŋetâ kâlâpŋe seyekmu hâhiwin kakŋan manmâ yâhâmbisâi. Yawuhât yâhâpŋe yapâ holaŋakmâ yahatmâ âi ya torokatmâ tuhunomaihât dop âlâ ki tap. Den yan yu bulâŋanâk.” Yawu sâop.

Kapi âiŋe, kutŋe “Yerusalem Anŋo” sâm, ya teteop yakât topŋe.

⁹Otmu aŋelo nombolân yâhâp lohimbi hilipyongowi yakât kondo ya mewi yâk yeŋgâlen gâtŋe âlâŋe yuwu sâm eknohop. “Garâ Lama Nanŋe yâkât pat sâsâŋe ya tiripgohomune ek.” Yawu sâop.

¹⁰Yawu sâmu Wâtŋât mâmâŋahât Heakŋe biwine mem purik pilâmu aŋelo yaŋe menekmu pumŋe pato âlâen yâhâwit. Yan yâhâ kinmune, Anitâhât kapi âiŋe, kutŋe Yerusalem Anŋo, ya himbimâmbâ gemu ekban. Kapi ya ambolipŋe Lama Nanŋahâlen torokatne sâm meŋâleakmâ gewi. ¹¹Otmu yan Anitâhât laŋinŋe pato haoŋmâ ârândâŋ sem kinmap. Sem kinmu yan kapi yaŋe kaok tembaŋ tembaŋ olop. ¹²Otmu kapi yamâ dâmân kâlep pato yaŋe kâlehen talop. Otmu yakât gahatŋe kâiân yâhâp tap. Yâhâ aŋelo kâiân yâhâp yaŋeâmâ gahatŋe yakât âlâku kândâk kândâk galemgum kinbi. Otmu Isirae lohimbi komot kâiân yâhâp yâk yeŋgât kutyenêâmâ gahatŋan ikŋiâk ikŋiâk kulemgunetâ tatmap. ¹³Otmu kapi yakât dâmân tuhum hawamguwi yakât gahatŋe yamâ ârândâŋâk kalimbu kalimbu yawu katŋetâ talop. Gahatŋe yamâ betŋehen kalimbu, otmu dâtâpŋehen kalimbu, otmu ginŋehen kalimbu, yawuâk yawuâk ya katŋetâ tatmu ekban. ¹⁴Otmu dâmân ya hoŋ hoŋ sâmap sâm kâtŋak mem topŋan kum kuratgum tâtâkuwi. Kâtŋe kum kuratguwi yanâmâ aposolo kâiân yâhâp yâk yeŋgât kutyenê ya ikŋiâk ikŋiâk kulemgum katŋetâ tatmap.

¹⁵Aŋelo yaŋe kapam dop tuhu tuhu âlâ goliŋak tuhuwi ya mem Yerusalem kapi anŋo yakât dop kuop. ¹⁶Yâhâ kapi yakât dopŋeâmâ âlâhât tipiŋe. Yakât otmâ yakât ginŋe ârândâŋâk yakât dop yamâ 2,500 kilomita yakât dop. Yâhâ yapâ topŋe katmâ ewaken haŋân upu lato yâhâop yamâ 2,500 kilomita yakât dop. Nombot nombot yawuâk kerek. ¹⁷Yâhâ yakât dâmânŋeâmâ bapŋan bapŋan dopŋe 64 mita yawu. ¹⁸Dâmân yamâ kât âlâ, kutŋe Yasipa sâm, kaok muŋgen muŋgen yaŋe tuhuop. Kapi yamâ goliŋak pato tuhuop ya laŋinŋe pato pilâm imap. ¹⁹Yâhâ dâmân yakât topŋan kâtŋak kum kuratguwi yakât topŋe yuwu. Anŋoân kuratguwi yakât kât kârikŋe kaok muŋgen muŋgen, yakât kutŋe Yasipa. Yâhâ yâhâpŋe kât âlâ golâ golâ, kutŋe Sapaia. Yâhâ kalimbunê kât âlâ kaok kâtâp metâp, kutŋe Ahet. Yâhâ imbâtŋe kât âlâ golâ golâ, kutŋe Emerali. ²⁰Yâhâ momeŋe yamâ kât kuriŋ kâiâk mâiâk, kutŋe Onikisi. Yâhâ yakât betŋan kât âlâ kuriŋ kuriŋâk, kutŋe Konilian. Yakât betŋanâmâ kât âlâ gimbaŋ muŋgen muŋgen, kutŋe Kirisolait. Yâhâ yakât betŋanâmâ golâ kâiak mâiak, kutŋe Bereli. Yakât betŋanâmâ

gimbanj tekop tekop, kutŋe Topasi. Yakât betŋanâmâ golâ otmu ŋaonj kâtâp metâp, kutŋe Kirisopasi. Yakât betŋanâmâ âlâmâ ŋaonj ŋaonj, kutŋe Haiasin. Yâhâ bâiŋe yamâ kuriŋj kuriŋjâk, kutŋe Ametisi. ²¹Otmu gahatŋe kâiân yâhâp yamâ emet âli âliŋe yamâ pitiŋa hâkŋe kândâkdâek yaŋe tuhuop. Yâhâ kapi yakât mâtâp yâhâm gem otmai yamâ goliŋak tuhuwi yamâ laŋiŋe orowâk belek belehâk yawuya.

²²Anitâhât kapi pato yamâ ikŋe kai sombem yan Lama Nanŋât tatmawot. Yakât otmâmâ yan opon kâmbukŋe âlâ ki tuhuŋetâ tap. ²³Yanâmâ Anitâhât laŋiŋaŋe irik irik sâŋ pilâm laŋ laŋ sâŋap. Nenŋe lambe mem saum katmunŋe laŋiŋe pilâŋap dop yawuya bia, ya waŋgim dop âlâ otŋap. Otmu Lama Nanŋe ikŋe laŋiŋaŋe pilâmu laŋ laŋ sâŋap. Yakât otmâmâ sikop me omoŋgât emetsenŋe laŋinyetŋe ki pilawot. ²⁴Yanâmâ kapi ambolipŋe yâkŋe yan yâhâm gem heronŋe maronŋe otmâ Anitâ yet Lama Nanŋe mepaeyelekmâ manmâ yâhâmbisâi. ²⁵⁻²⁶Kapi yanâmâ laŋiŋe pato yaŋe pilâmu laŋ laŋ sâŋ âilonŋo loŋgo otmâ imu yakât kâlehen omoŋ me, me kâtâp metâp, me yuwu yawu âlâ ki tatbuap. Yakât otmâ gahatŋe ki maŋgunomai. Inâk aŋ sâŋ kinmu yan lohimbige yâhâm gem Anitâ yet Lama Nanŋe mepaeyelekmâ hoŋ bayitgim manmâ yâhâmbisâi. ²⁷Yakât otmâ lohimbi orotmeme bâleŋe otmâ manbi ya orowâk ki tatnomai. Yâhâ den perâkŋe sâminiwi ya gurâ yawuâk yan ki mannomai. Emelâk Lama Nanŋaŋe ikŋe pat ya kuyiŋgim pepa âlâ mem kutyeŋe kulemguop lohimbi yaŋak kâlehen yâhâm genomai.

Manman kârikŋe yakât topŋe

22 ¹Otmu aŋelo yaŋe manman kârikŋahât to senŋe âilonŋo loŋgo gam gemap yakât kakŋan gilik belek sâŋ imap ya tiripnohomu ekban. To senŋeâmâ Anitâ yet Lama Nanŋe yâk yetgâlen tap. ²Yapâ hindakmâ gem huhum liŋgarakmâ kapiân sombem ya ârândâŋ otmâ imap. Yawu otmâ imu manman kârikŋahât nak yaŋe to ya hâlâŋmâ nombot nombot kinmâ arap. Nak yakât kehetŋe yaŋeâmâ haoŋmâ emetsenŋe ârândâŋ bonŋaŋe âilonŋo loŋgo imu nem yâhâpŋe ki hiliwahonomai. Yâhâ esenŋe nem hâk sânduhân mannomai. Neŋetâ yan mesek me umatŋe topŋe topŋe ya ki teteyiŋgiwuap. ³Otmu kapi yanâmâ Anitâhât kasalipŋeâmâ ki ganomai.

Anitâ yet Lama Nanŋe yâk yetgât kaweyetŋe yan tatmu lohimbi kerekŋe mepaeyelekmâ hoŋ bayitgim manmâ yâhâmbisâi. ⁴Yâhâ lohimbi kerekŋe Kutdâyeŋahât senŋan manŋetâ ikŋe kutŋaŋeâmâ yâk yengât meteyenjan kulemgumu tatbuap. ⁵Yâhâ Anitâ ikŋahâmâ yâk yengât laŋiŋe pato otmâ yâhâwuap. Yakât otmâmâ sikop yaŋe ki pilâwuap. Yanâmâ yâhâpŋe omoŋ âlâ ki tetewuap. Yakât otmâ lambe ki miakmâ mannomai yamâ Anitâhât laŋiŋan tatmâ yâhânomaihât torokatmâ hâk sânduhânâk mannomai.

Bulâñanâk Yesuñe yâhâpñe âwurem gewuap.

⁶Yâhâ ya pesuk sâmu yakât kakñan añelo yañe den yuwu sâmu eknohop. “Den yan yuâmâ bulâñe gâñgâñâk miap. Emelâk Anitâñe Wâtgât mâmâñahât Heak hâñgâñgumu poropete yengâlen tetem yâkât den sâmu tetem ekyongop. Dop yawuâk Anitâñe nâ hâñgâñnohomu âlâlâ topñe topñe tetewuap yakât tiripgohomune eksat.” Yawu sâop.

⁷Yawu gârâmâ emelâhâmâ Yesuñe yuwu sâop. “Nâmâ yengâlen burunduñâk takawomgât sâp tâlâhuap. Yen pepa yu sâlikum den yan yu lâum mannomai yanâmâ âlepñe. Den yan yukât bulâñe yengâlen tetewuap.” Yawu sâmu eknohop.

⁸Yâhâ nâ den kulemguan yu emelâk nâñgâwan. Otmu âlâlâ tetewuap ya gurâ ekban. Añeloñe yu me ya tetewuap ya tiripnohopgât yâkât gotñan bam mepaewe sâmu otban. ⁹Yawu otmuneâmâ yuwu sâmu eknohop. “Kâmbuk, pilânek. Nâ gurâ gike yuwuya. Nerâmâ Anitâhât hoñ bawa. Gâ otmu gâhât bukulipge nombotñe yeñe Anitâhât den sâmu tetem ekyongom mansai. Otmu nâ gurâ yeñe oai yawuâk otmâ mansan. Lohimbi nombotñe pepa yu sâlikum ekmâmâ Anitâhât den lâum manmâ hoñ bawañginomai. Otmu nâ gurâ yawuâk hoñ bawañgiwom. Yakât otmâ yen me nâ yamâ Anitâ otmu Yesu yâk yetgâlâk nâñgâm mepaem yâhânom.

¹⁰Otmu den yukât bonñe tetewuap yakât sâp tâlâhuap. Yakât otmâ gâmâ Anitâhât den yuâmâ pepaen kulemgum katmâ yan ki mem kurihiwuat. Tetekñan lohimbi senyeñan sâmu mem mewalakum tiripyongowuat. ¹¹Otmu Lama Nanñe burunduñâk takawuap yakât sâpñe utâpñuap. Gârâmâ lohimbi nombotñe orotmeme bâleñe otmâ manmaiñe torokatmâ otmâ yâhânomai. Yâhâ lohimbi nombotñeâmâ orotmeme âlepñe otmâ Anitâhât tem lâuwangim manmai yañeâmâ yawuâk otmâ manmâ yâhânomai.” Yawu sâop.

¹²Yawu sâmu tiñ pilâmu Yesuñe yuwu sâmu eknohop. “Nâ yuwu sâmune nâñgâ. Sâp ki kâlep otmuâk âwurem gewom. Nâñe lohimbiñe otbi mewi yakât matñe mem kâpekmâ âlâku amboñan amboñan yingimune menomai. ¹³Nâmâ Anitâñe hân himbim ki kândikyotgop yapâek tatmâ gan. Otmu tatmâ yâhâwom. Otmu nâmâ âlâhât amboñe. Wahap yu me ya hânân yuân katyekban ya kerehâk nâñgâm meteyeksan.

¹⁴Nâmâ lohimbi yengât kunyeñe pato. Lohimbiñe nâhâlen biwiyeñeñe kepeim manmâ gai yâkñe Anitâhât kapi ya ambokunomaihât pat kuyingiwon yamâ âlepñe ambokum mannomai. Otmu nâñe manman kârikñahât sot yingimune menomai yan ârândâñâk nem torokatmâ mannomai. ¹⁵Yawu gârâmâ lohimbi nombotñe Anitâhât hâkâñ otmâ mansai, me senñe âlâlâ ihilâk mahilâk gulip malap otmâ torokatmâ manmâ gai, me lohimbi nombotñe kasa otyingim yongom manmâ gai, me

nombotje hânân âlâlâ Porom Lâpio topje topje yakât nângânetâ bulâje otmu yâk yengâlen biwi nângân nângânyenaje kepeim manmâ gai, me manman bâleje yakât mâtâwân torokatmâ otmâ manmâ gai, me den perâkje sâm kâirahom kombo miangim gai, me den mem manmâ gai, yamâ Anitâje dâiyekmâ ikñan katyekbuapgât dop âlâ ki tap. Yâhâmâ dâmân yaehen tatmâ hâhiwin nângâmbisâi. Yawu.

¹⁶Nâ ahonakmune nângâ. Nâmâ Yesu. Nâmâ Dawitihât sen. Nâmâ pitu kâmje pato emet ki orotok sâmuâk tetemap nâmâ yakât dop. Nâhât sâtgât ajele ya gem den ya sâm ekgohoap. Yawu gârâmâ gâje den ya nângâm nâhât komot ya sâm tetem ekyongowuat.” Yawu sâop.

¹⁷Yawu gârâmâ Yesuhât pat manmai ya Yesuje getek ge menenehâkgât biwiyeñaje kilik kilik sâmu Yesuhât mambotmâ mansai. Otmu yen nombotñaje ekap yu ekmâ sâlikunomai yan yenâmâ getek teteâhâk yawu nângânet. Otmu getehâk tetem gewomap yakât otmâ yen nombotje manman kârikñahât tohât biwiyeñaje kilik kilik sâmap yenâmâ in yawu biwiyeñaje Yesuhâlen katjet. Yawu otnomai yanâmâ Yesuje tep âlep nângâyîngim meyekmu yâk orop manman sânduhân torokatmâ manmâ yâhânomai.

¹⁸Nâje den yu bulâje tetewuap yakât yu tâñ tâñâk ekmâ nângâm kulemguan. Yawu gârâmâ lok âlâ me âlâje den yu tatmu ya wangim yeje nângân nângânyenaje watmâ den âlâ torokatmâ sânomai yanjeâmâ hâmbâi matje umatje menomai. ¹⁹Yâhâ lok âlâ me âlâje den yu nângânetâ tâñât otmu mem ge katmâ yeje engatyeneâk den âlâ torokatmâ sânomai ya gurâ matje umatje menomai. Anitâje ikje kapi âilonjo yakât pat kuyîngiop ya bâtyeñan hindâwuap. Otmu ikje kapiân yâhâ manman kârikñahât nak kehetje nenomaihât mâtâp mañguyîngiwuap. Yawu teteyîngimapgât girem den yan yu nângâm biwiyeñan katmâ manmâ yâhânomai.

²⁰Otmu Yesuje den yukât bulâje oap yakât ikñak yuwu sâop. “Nâ ninak sâmune nângânet. Nâmâ burunduñâk takawomgât sâp utâpguap.” Yesu ikñak yawu sâop. Otmu den sâop yakât bulâje teteâkgât nañgan. Getehâk tetem giâkgât nañgan. Yesu Kutdânenje gâ hoñâk taka.

²¹Otmu Yesuje dikin kârikin otningimu yakât amutgen nelâm manne. Bâiñ. Pesuk yap. Yawu.